

การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

นายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

MTX 126706

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

โดย : นายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธีระชัย บุญมารธรรม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.อรุณ ชูยกระเดื่อง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

ชื่อเรื่อง : การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย : นายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ

ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน รวมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 278 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (Independent Sample t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOWA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลดสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$) และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ($\bar{x} = 4.10$) 2) เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดโรงเรียนพบว่า ครูที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยเรียงลำดับความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ครูควรส่งเสริมให้กิจกรรมสถานักเรียน

เข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
2) ครูควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เป็นผู้ให้แก่สังคม 3) ครูควรส่งเสริม
ให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น คลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตย จาก
YouTube เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนที่เหมาะสมกับยุคสมัย

คำสำคัญ : บทบาทของครู การสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : A Study of Teachers Role in Promoting Democracy in Secondary Schools under Sisaket Provincial Administrative Organization

Author : Mr. Weerawat Sangroumjai

Degree : Master of Education (Social Studies)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Dr. Tatchawat Laosuwan

Year : 2019

ABSTRACT

The objectives of this research were to study of the role of teachers in promoting democracy in Secondary Schools under the Sisaket Provincial Administration Organization and compare the role of teachers in promoting democracy in the Sisaket Provincial Administration Organization classified by gender, education level, teaching experiences, teaching content and school size and study the recommendations to the role of teachers in promoting democracy in Secondary Schools under the Sisaket Provincial Administration Organization by using a survey research method. The sample used in this research were 278 people, selected by using the Table of Taro Yamane. Data were collected by questionnaires. Cronbach's alpha coefficients was .96. The data was analyzed by percentage (%), mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), T-test (Independent sample) and One-way Analysis of Variance (One-Way ANOVA).

The research findings were as follows: 1) The role of teachers in promoting democracy in Secondary School under the Sisaket Provincial Administration Organization is overall in a high level ($\bar{x} = 4.12$) and when considering each aspect found that the average value was at all high levels in all aspect by sorting the order with the highest value to find the lowest average value including education and teaching ($\bar{x} = 4.13$) and activities in co-curricular activities ($\bar{x} = 4.10$). 2) The comparison of the roles of teachers in promoting democracy in Secondary School classified by gender, education level, teaching experience, instructional groups and school size found that teachers with different gender and education levels play a role in promoting democracy in schools differing with statistical significance at the level .05.

3) The other suggestions about the role of teachers in promoting democracy in School under the Sisaket Provincial Administration Organization by sorting the top 3 highest frequencies. 1) teacher should encourage student council activities to be strong in order for students to know their role responsibility and leadership and good followers. 2) teacher should allow students to do voluntary mental activities for students to be social contributors. 3) teacher should encourage students to learn from internet such as video clips containing democratic content from YouTube in order to cultivate democratic ideals for students that are suitable for era and times.

Keywords : Role of Teachers, Promoting Democracy in Secondary Schools, Sisaket Provincial Administrative Organization

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ธีรชัย บุญมาธรรม ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ มีไธสง กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง กรรมการสอบ ตลอดจนอาจารย์ในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน และให้ความรู้ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสฤษดิ์ สรรพอาษา อาจารย์ ดร.อพันธ์ พิลาพทุธา คุณครูวิไลวรรณ ใจฟอง คุณครูยุภาภรณ์ ศรีสมบัติ คุณครูศรินยา สาริพันธ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณ ผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่น้องนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา (แผน ก2) ภาคสมทบ รุ่น 2 ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการ ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีในการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่ คุณพ่อวิชัย สังกรมใจ คุณแม่สมดี สังกรมใจ ผู้เป็นบิดาและมารดา และผู้ที่มีพระคุณต่อผู้วิจัยทุกท่าน และครู อาจารย์ที่ได้ ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้สติปัญญา ความเชี่ยวชาญ และคุณธรรมทั้งหลาย อันเป็นเครื่องชี้แนวทาง ส่องสว่างไปสู่ความสำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต

นายวิระวัฒน์ สังกรมใจ

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	26
2.4 การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	45
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	57
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	58
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	69
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
5.1 สรุปผล	86
5.2 อภิปรายผล	88
5.3 ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	105
ภาคผนวก ข คุณภาพแบบสอบถาม	112
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	115
ประวัติผู้วิจัย	159

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59
3.2	การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 60
3.3	จำนวนแบบสอบถามที่สร้างและใช้จริง 62
4.1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน 70
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 72
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน 72
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร 74
4.5	ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ 76
4.6	ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา 76
4.7	ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน 77
4.8	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างประสบการณ์ในการสอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน 77
4.9	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างประสบการณ์ในการสอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร 78

ตารางที่	หน้า
4.10 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่สอน	79
4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน	80
4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	81
4.13 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	82
4.14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน	83
4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างขนาดของโรงเรียน กับ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	83
4.16 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	84

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	57

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายการศึกษาของชาติเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับนักเรียน เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้นักเรียนรู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, น. 4) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับ กระบวนการและวิถีชีวิตประชาธิปไตย ที่ต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ประสพการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เติบโตเป็นพลเมืองดีและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม และประเทศชาติ

ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตาม วิถีทางของระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น เหมาะสม สำหรับประเทศไทย เพราะเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการปกครองประเทศ ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติ กล่าวคือ การเคารพในสิทธิเสรีภาพยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางความคิดเห็น มีเหตุผลและตระหนัก ในหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ กระบวนการประชาธิปไตยดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้และการฝึกฝนต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัย วยเด็กเพราะเป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซึมซับเอาสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ได้โดยง่าย การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่เด็กเรียนในด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติ แนวคิด ค่านิยม พฤติกรรมและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จะเป็นการส่งเสริมให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่มเย็น มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ ต่อสังคม

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ร่วมคิด ลงมือทำและแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายจัดการเรียนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน จัดการเรียนให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในและนอกห้องเรียนรวมทั้งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ รวมทั้งประยุกต์องค์ความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตได้จริง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, น. 2)

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้ คือ ครู เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับครู 2 ส่วน ได้แก่ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของครูครูที่ดีต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง และสิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมแล้วการศึกษายังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานได้ ซึ่งมีเหตุปัจจัยมาจากการจัดการเรียนการสอนของครู คือจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ไม่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย ยังไม่พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับกระบวนการและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนที่ครูคอยป้อนข้อมูล ความรู้ให้ตลอดเวลา ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายนักเรียนต้องทำตามคำสั่งของครูตลอดทำให้นักเรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับกระบวนการและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดการศึกษาควรพัฒนาประชาธิปไตยให้กับเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญและเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติและเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งการพัฒนาในกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจะมีผลเชื่อมโยงไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมอีกด้วย

ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะกิจกรรมเน้นกระบวนการคิดใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย มีสื่ออุปกรณ์ประกอบลงมือปฏิบัติเน้นการปฏิบัติจริง มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละด้าน ชุมนุม ชมรม กิจกรรมจิตอาสา ในโอกาสต่าง ๆ นอกเหนือจากชั่วโมงเรียน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, 2559, น. 106) ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อันเป็นการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจและวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้และปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยจากโรงเรียนแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และอีกประการหนึ่งการจัดกิจกรรมประชาธิปไตย

ในโรงเรียนจะทำให้ชุมชนเห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง และบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนดังกล่าวนี้จะเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยของประเทศ ซึ่งเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมร่วมหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นสนเทศในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนและขนาดของโรงเรียน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันมีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 35 โรงเรียน จำนวน 909 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 35 โรงเรียน จำนวน 278 คน คำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรทาร์ยามาเน่ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 101) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการจับสลาก

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

1.4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

1.4.5 ขอบเขตด้านเวลา

เวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เดือนกรกฎาคม 2561 ถึง เดือนมกราคม 2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“ครู” หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

“โรงเรียน” หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 35 โรงเรียน

“ประชาธิปไตย” หมายถึง แนวความคิดและหลักปฏิบัติทางการเมืองการปกครองที่มุ่งไปสู่ผลประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

“การสร้างเสริมประชาธิปไตย” หมายถึง การอบรมสั่งสอน ปลุกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้นักเรียน เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

“วิถีชีวิตประชาธิปไตย” หมายถึง การนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นพฤติกรรม นิสัยหรือวิถีชีวิต โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออก 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคารวธรรม หมายถึง การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพพ่อแม่ ครู ญาติผู้ใหญ่ เคารพซึ่งกันและกันทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่นเคารพระเบียบกฎหมาย และมีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ด้านสามัคคีธรรม หมายถึง การถือประโยชน์ของส่วนรวมที่ตั้ง ร่วมมือในการทำงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ความสามัคคีในหมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
3. ด้านปัญญาธรรม หมายถึง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมาก ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจและร่วมตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

“บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย” หมายถึง ภาระหรือหน้าที่ที่ครูต้องกระทำเกี่ยวกับการสร้างเสริมกระบวนการและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียน มี 2 ด้าน ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมร่วมหลักสูตร

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นในการปลูกฝัง ฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ทั้งในด้านคารวธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม
2. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร หมายถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรและนอกเหนือจากหลักสูตรที่ทางโรงเรียนกำหนดเพื่อให้หลักสูตรการเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยทั้งในด้านคารวธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ได้ทราบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และมีทักษะในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.6.2 เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.6.3 เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปประกอบการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ช่วยให้การสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัศึกษามีคุณภาพดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู
2. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
4. การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบาทของครู

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายลักษณะ ดังนี้

คำนึ่ง ชัยสุวรรณรักษ์ (2523, น. 16) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่บุคคลอื่นคาดหวังว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ควรกระทำตามลักษณะตำแหน่งที่ดำรงอยู่นอกจากนี้บทบาท หมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำตามอำนาจที่ได้รับ

สงวน สิทธิเลิศอรุณ (2525, น. 58) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่ง ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้หรือตามที่แสดงจริง บทบาทเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่

दनัย ไชโยธา (2534, น. 55) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง เครื่องกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลในสังคม ถ้าสมาชิกในสังคมมีความรับผิดชอบสูงในบทบาทของตน สมาชิกในสังคมนั้นจะมีความสงบสุขเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2543, น. 37) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ควบคู่กับสถานภาพและกระทำตามหน้าที่และกระทำตามหน้าที่ของตน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546, น. 589) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

พิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2558, น. 61) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การแสดงออกของคน ซึ่งคนอื่นคาดคิด หรือหวังว่าเขาจะกระทำเมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง การที่ประชาชน คาดหมายหรือหวังให้เขากระทำอย่างนั้นถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของเขาเป็นมูลฐาน หรือ พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่

กล่าวโดยสรุป บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมออกในการกระทำตามหน้าที่ของตน ที่ได้รับมอบหมาย

2.1.2 บทบาทของครู

พิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2558, น.76) ได้อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบของครูว่า หน้าที่ความ รับผิดชอบของครู หมายถึง กิจที่ครูต้องกระทำให้เกิดผลดีโดยสม่ำเสมอ การกระทำของครูเพื่อให้ได้ผลดี นั้นต้องอาศัยกฎระเบียบ แบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรม จรรยาบรรณและคุณธรรมเป็น ปัจจัยสำคัญด้วย

รุ่ง แก้วแดง (2543, น. 130) ได้กล่าวถึงบทบาทครูไว้ว่า ครูมีบทบาทและความสำคัญ อย่างยิ่งในฐานะผู้ให้การศึกษาของชาติ ครูคือผู้กำหนดอนาคตของชาติ ชาติใดก็ตามถ้าได้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นก็จะได้พลเมืองที่เก่ง และฉลาด มีศักยภาพและความสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้

พิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2558, น. 62-63) ได้อธิบายถึง บทบาทของครูตาม TEACHERS MODEL ดังนี้

1. T - Teaching (การสอน) หมายถึง บทบาทในการทำหน้าที่สั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็น คนดี มีความรู้ในทางวิชาการทั้งปวงซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคนทุกระดับชั้นที่สอน ดังนั้นครูทุกคน จึงต้องตระหนักในหน้าที่การสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่าหัวใจของครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็น คนดี มีความรู้ในวิชาการทั้งปวง

2. E - Ethics (จริยธรรม) หมายถึง การที่ครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบใน การส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน ซึ่งถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญอีกประการหนึ่งของครู นอกจากครูจะอบรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมแล้ว ครูทุกคนก็ต้องประพฤติตนให้เป็นผู้มี จริยธรรมอันดีงามเหมาะสมด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

3. A - Academic (วิชาการ) หมายถึง การที่ครูมีหน้าที่รับผิดชอบในทางวิชาการทั้งของ ตน และของลูกศิษย์ ดังนั้น ครูทุกคนจึงต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่ทำเช่นนั้นก็จะ เป็นคนล้าสมัย ไม่ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายในปัจจุบัน

4. C – Cultural Heritage (การสืบทอดวัฒนธรรม) หมายถึง ครูต้องทำหน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกคนรุ่นหนึ่ง ซึ่งครูอาจทำได้ 2 ทาง คือ

4.1 ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิมของชาติ เช่น แต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ หรือการแสดงความเคารพและกิริยามารยาทแบบไทย หรือการจัดงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น

4.2 การอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่ดี

5. H – Human Relationship (มนุษย์สัมพันธ์) หมายถึง ครูต้องทำตนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ของครู สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

5.1 มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูควรสอนให้ลูกศิษย์มีความรู้ในทางวิชาการต่าง ๆ มีความประพฤติที่ดี เป็นที่ปรึกษาของลูกศิษย์ พยายามหาทางช่วยลูกศิษย์ถ้ามีปัญหา

5.2 มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ครูทุกคนควรมีความสามัคคีกัน ถ้าโรงเรียนใดมีครูสามัคคีกันการพัฒนาโรงเรียนและงานวิชาการก็จะเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

5.3 มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียน ถ้าโรงเรียนสามารถโน้มน้าวให้ผู้ปกครองเข้ามา

6. E–Evaluation (การประเมินผล) หมายถึง การประเมินผลทางการเรียนของนักเรียน หน้าที่และความรับผิดชอบในด้านนี้ถือว่ามีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะการประเมินผลทางการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของลูกศิษย์ในด้านต่าง ๆ หากครูสอนแล้วไม่มีการวัดผล ครูก็ไม่ทราบว่าลูกศิษย์ของตนเองมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ดังนั้นครูจึงควรระลึกเสมอว่า ที่ได้มีการสอนที่นั่นมีการสอบ

สำหรับการประเมินผลของนักเรียนสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบ การศึกษาเป็นรายบุคคล การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ และการบันทึกย่อและระเบียบวิธี และอื่น ๆ เป็นต้น

7. R – Research (การวิจัย) หมายถึง การที่ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีแก้ปัญหาและการศึกษาหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการวิจัย

8. S –Service (การบริการ) หมายถึง การให้บริการแก่ลูกศิษย์ ผู้ปกครองและชุมชน เช่น การให้บริการความรู้แก่คนในท้องถิ่น ทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาหารือและการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน เป็นต้น

สรุป บทบาทครู หมายถึง ภาระหรือหน้าที่ที่ครูต้องกระทำในการจัดการเรียนรู้ อบรม สอนให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเจริญก้าวหน้าไปในทางที่พึงประสงค์ และกระทำตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

2.1.4 บทบาทของครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สำเร็จ คำโมง (2560, น. 128-129) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของครูเมื่ออยู่ในภาระงานสอน ดังนี้

1. ในขั้นเตรียมการสอนครูต้องวางแผนการสอนให้ติดดังนี้
  - 1.1 ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
  - 1.2 ต้องเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
  - 1.3 ต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
  - 1.4 ต้องเป็นที่น่าสนใจ การสอนต้องไม่น่าเบื่อหน่าย
  - 1.5 ต้องสอนด้วยความเมตตากรุณาต่อนักเรียน
  - 1.6 ต้องทำทนายให้นักเรียนอยากเรียนรู้
  - 1.7 ต้องตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสม
  - 1.8 ต้องสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการการปฏิบัติ
  - 1.9 ต้องสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้
  - 1.10 ต้องมีจุดหมายของการสอน
  - 1.11 สามารถเข้าถึงและเข้าใจผู้เรียน
  - 1.12 คำนึงถึงภูมิหลังของนักเรียน
  - 1.13 ต้องไม่ยึดวิธีการสอนใดการสอนหนึ่งเท่านั้น
  - 1.14 ต้องใช้วิธีการสอนที่เป็น “พลวัตร” ซึ่งมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ กัน การจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ แลรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาสาระ
  - 1.15 ต้องเริ่มสอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว
  - 1.16 ต้องวางแผนการสอนอย่างมีระบบ
2. ในขั้นการดำเนินกระบวนการสอนครูมีบทบาทดังนี้
  - 2.1 ขั้นเตรียมการสอน ครูต้องดำเนินการสอนดังนี้
    - 2.1.1 ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะใช้สอนให้ถ่องแท้
    - 2.1.2 หาแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องให้หลากหลาย
    - 2.1.3 วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบดังนี้
    - 2.1.4 กำหนดวัตถุประสงค์

- 2.1.5 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด
- 2.1.6 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น
- 2.1.7 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
- 2.2 จัดเตรียม
- 2.2.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอ
- 2.2.2 เอกสาร หนังสือ ข้อมูลต่าง ๆ
- 2.2.3 ติดต่อแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สถานที่หรืออื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติม
- 2.2.4 เครื่องมือประเมินผลการเรียน
- 2.2.5 จัดห้องเรียนหรือสถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.3 ชั้นสอน
- 2.3.1 สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าเรียน
- 2.3.2 กระตุ้นให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรมการเรียน
- 2.3.3 จัดกิจกรรมตามแผนการสอน โดยครูมีบทบาทดังนี้
- 2.3.3.1 ดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการสอน
- 2.3.3.2 อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม
- 2.3.3.3 กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- 2.3.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 2.3.3.5 ให้คำแนะนำและข้อมูล
- 2.3.3.6 บันทึกปัญหาเพื่อการปรับปรุง
- 2.3.3.7 เสริมแรง
- 2.3.3.8 ให้ความเห็นและเพิ่มเติมเนื้อหา
- 2.3.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับ
- 2.4 ชั้นประเมินผล
- 2.4.1 เก็บรวบรวมผลงานเพื่อประเมิน
- 2.4.2 ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
- 2.4.3 ประเมินจากการเขียนบันทึกการเรียนรู้
- 2.4.4 ประเมินจาก Portfolios

2.1.4.1 บทบาทครูกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

พิกุล ภูมิโคกรักษ์ (2558, น. 73) ได้กล่าวถึง บทบาทครูกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) ครูเป็นผู้มีบทบาทของผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรม แบ่งกลุ่ม หรือจับคู่ เป็นผู้อบรมหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคน จัดให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของตนเอง
2. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (An active Participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริงพร้อมให้ความคิดและความเห็นเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
3. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบ เมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ เพราะการให้ข้อมูลหรือความรู้ขณะที่ผู้เรียนต้องการจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น
4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุน ด้านสื่ออุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่ผู้เรียนผลิตขึ้นมา ก่อนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะความถูกต้อง

5.1 วิธีการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5.1.1 ด้านบทบาทครู ได้แก่

- 5.1.1.1 มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ศักยภาพความคิด
- 5.1.1.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติตามความคิด
- 5.1.1.3 ครูจัดกิจกรรมแบบ Active Learning ครูจะเรียนร่วมกับผู้เรียนและหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

5.1.2 ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนด้านการคิดและด้านบุคลิกภาพ ได้แก่

- 5.1.2.1 ผู้เรียนคิดเป็น เรียนรู้โดยการคิดแบบปฏิบัติ
- 5.1.2.2 เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบอุปนัย
- 5.1.2.3 ผู้เรียนมีบุคลิกภาพแบบพึ่งตนเอง เชื่ออำนาจในตน
- 5.1.2.4 ใช้เหตุใช้ผล วิเคราะห์ สังเคราะห์

5.2 ขั้นตอนกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5.2.1 ขั้นนำ ได้แก่

- 5.2.1.1 สร้าง/กระตุ้นความสนใจ
- 5.2.1.2 เตรียมความพร้อมในการเรียน

5.2.2 ชั้นกิจกรรม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

5.2.2.2 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้

5.2.2.3 ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้าง

ความรู้ด้วยตนเอง

5.2.2.4 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่กับผลงาน

2.1.4.2 บทบาทครูกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545, น.10) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรม และปฏิบัติจริง จนค้นพบความรู้และวิธีปฏิบัติด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สุพาลิตร สมเขาใหญ่ (2557) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ครูจะพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นวิธีการจัดการ ไม่ใช่รูปแบบการสอน วิธีการจัดการสอน หรือเทคนิคการสอน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้อุปแบบนี้จึงต้องเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมอย่างหลากหลายประกอบกัน โดยไม่สามารถยึดถือรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

2.1.4.3 หลักการจัดการเรียนรู้อย่างยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545, น. 10) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนรู้อย่างยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อสามารถออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

2. เป็นการอำนวยความสะดวกในการเรียนของผู้เรียน เพื่อคอยช่วยเหลือแนะนำออกแบบกิจกรรมและแก้ไขข้อผิดพลาด ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ เพื่อสามารถนำความรู้และทักษะที่เกิดจากวิธีการเรียนรู้ของตนเองไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้จริง ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้การเรียนรู้เกิดจากบทบาทของผู้เรียนเอง ตั้งแต่มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มกำลังความสามารถ

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ความรู้ที่เกิดจากการแสวงหาหรือปฏิบัติจนเข้าใจ จดจำ รู้จริง และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพูดคุยปฏิบัติแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครู ในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้มีความรู้และประสบการณ์กว้างขึ้นและสอดคล้องกับลักษณะทางสังคมของมนุษย์

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อเข้าใจตนเองเกี่ยวกับข้อดีและข้อจำกัดและพัฒนาการของตนเอง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้วยตนเอง

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนได้นำความรู้ที่ค้นพบไปใช้ เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบประสิทธิภาพของข้อความรู้ที่ได้มาด้วยตนเอง กับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นแรงเสริมให้อยากเรียนรู้ต่อไป นอกจากนี้การนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตจริง จะมีความคงทนสูงสุดตามทฤษฎีประสบการณ์

2.1.4.4 บทบาทครูในการจัดการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนวิชาให้กลายเป็นโค้ช เพื่อตอบสนองการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาด้านวิชาการ ความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะ

บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้สอน ผู้ให้ความรู้ที่เป็นเสมือนก้อนที่ตอกตะปูมาเป็นโค้ชดูแลนักเรียนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่นักเรียนจะนำทักษะต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตสู่ออนาคตที่งดงาม

อูรสา พรหมทา (2560, น. 76) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

ดังนี้

ด้านที่ 1 ความรู้ความสามารถในสาขาวิชา ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย

ดังนี้

1. มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา
2. มีเทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย
3. มีทักษะการคำนวณ

4. มีความสามารถในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
5. รู้และเข้าใจผู้เรียน
6. มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการสอน กิจกรรม

และการประเมินผลที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

ด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าวิชาชีพ 7 คุณลักษณะย่อย คือ

1. เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์
2. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ทำงานเป็นทีมได้
3. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
4. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
5. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
6. เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ
7. ปฏิบัติตนตามนโยบายของหน่วยงาน

ด้านที่ 3 ด้านสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย ได้แก่

1. มีความสามารถในการใช้ภาษา/การสื่อสาร
2. เป็นผู้เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม
3. เป็นผู้รอบรู้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทันสมัยทันเหตุการณ์
4. มีความคิดและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
5. มีความสามารถในการบริหารจัดการ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทครูในด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

2.1.5 บทบาทครูในด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

2.1.5.1 ความหมายของกิจกรรมร่วมหลักสูตร

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531, น.46) กล่าวว่า กิจกรรมร่วมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเองและความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จรงใจ บุญเรืองรอด (2536, น. 28) กล่าวว่า กิจกรรมร่วมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนหรือโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อความบันเทิง ความรู้ ความสนใจ และความสามารถโดยไม่คิดหน่วยกิต

สุมนา ระบอบ (2540, น. 4) กล่าวว่า กิจกรรมร่วมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น กิจกรรมร่วมหลักสูตรจัดขึ้นและดำเนินโดยนักเรียนและสถานศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยไม่มีคะแนนที่จะทำให้นักเรียนสอบได้หรือสอบตก

สุพิน บุญชูวงศ์ (2542, น. 5) กล่าวว่า กิจกรรมร่วมหลักสูตร เป็นกิจกรรมร่วมหลักสูตรเป็นเครื่องมือชนิดที่ช่วยเชื่อมโยงกิจกรรมการสอนปกติหลาย ๆ กิจกรรมเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการหลายๆ ด้าน เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัด โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินการด้วยความสมัครใจ

สรุปกิจกรรมร่วมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนร่วมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียน

2.1.5.2 ความสำคัญและความจำเป็นของกิจกรรมร่วมหลักสูตร

สุพิน บุญชูวงศ์ (2542, น. 8) กล่าวถึง โรงเรียนมีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ดังนี้

1. มีความจำเป็นที่พัฒนาภาวะผู้นำและความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ผู้เรียน
2. ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างอบอุ่นกับเพื่อนสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ
3. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา ความสามารถหลาย ๆ ด้าน ให้แก่ผู้เรียน
4. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ สามารถเรียนรู้วิธีที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่
5. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ในวงการที่กว้างขวางยิ่งขึ้น
6. มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสนใจใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนมีความจำเป็นที่ต้องได้รับโอกาสที่จะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจในสิ่งใหม่ ๆ และทำงานอดิเรกชนิดใหม่ ๆ
7. ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอัตราความกระตือรือร้นของผู้เรียนให้สูงขึ้น

8. ความจำเป็นที่จะต้องจัดงานเฉลิมฉลองและจัดกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เราในเรื่องการจัดให้มีพิธีการต่างๆ

9. ความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการบริการแก่คนอื่น ความสำคัญของการเจริญเติบโตของเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้นนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกให้บริการ หรือให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์คนอื่นด้วยความพยายามของเขาเอง

2.1.5.3 ความมุ่งหมายของกิจกรรมร่วมหลักสูตร

ระดับ นิลพังงา (2524, น. 23) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของกิจกรรมร่วมหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้ดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
2. เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา
3. เพื่อสำรวจ พัฒนาความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
4. เพื่อเสริมสร้างการรู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
5. เพื่ออบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี เป็นคนมีศีลธรรม
6. เพื่อชักจูงและแนะนำให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
7. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้นช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง
8. เพื่อให้เด็กสนใจกิจกรรมของโรงเรียนให้มากขึ้น
9. เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้เคารพข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยและวางตนอยู่ในสังคม
10. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้ความร่วมมือกันในสังคม
11. ในด้านการปรับตัวของผู้เรียน ทำให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม
12. ทำให้เด็กมีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ
13. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน

14. เพื่อเตรียมเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

สุพิน บุญชูวงศ์ (2542, น. 11) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของกิจกรรมร่วมหลักสูตรที่สำคัญที่สุดที่โรงเรียนต้องคำนึงเสมอในการดำเนินการ คือ

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้

3. เพื่อเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.1.5.4 บทบาทครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมหลักสูตร

ในการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรครูที่ปรึกษากิจกรรมมีบทบาท ดังนี้

- 1) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งให้หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม
- 2) ร่วมประชุมเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมกำหนด
- 3) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
- 4) ดำเนินการรับสมัครสมาชิก
- 5) ปฐมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
- 6) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- 7) วางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมร่วมกับสมาชิกเพื่อเสนอขออนุมัติหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม

- 8) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ ประสบการณ์
- 9) เป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ และร่วมกิจกรรมกับสมาชิกอย่างใกล้ชิด
- 10) บันทึกผลการประชุม

2.1.5.5 บทบาทนักเรียนในการการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

ในการการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรนักเรียนมีบทบาท ดังนี้

- 1) นักเรียนเป็นบุคลากรสำคัญในการดำเนินกิจกรรมร่วมหลักสูตร เพราะนักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นนักเรียนจึงต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และความรับผิดชอบในฐานะผู้ดำเนินการหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2) ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษา
- 3) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองมีความถนัดและมีความสนใจเป็นพิเศษ ไม่ควรเลือกกิจกรรมตามเพื่อน เพราะอาจเป็นกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับตนเองซึ่งอาจจะไม่ก่อประโยชน์ต่อตนเอง

4) ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมในแต่ละภาคเรียนอย่างหลากหลาย หากเป็นไปได้ไม่ควรส่งเสริมให้เลือกกิจกรรมซ้ำกันมากเกินไป และเมื่อนักเรียนตัดสินใจเลือกกิจกรรมใดแล้ว หากมีความประสงค์จะเปลี่ยนไปเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ควรปรึกษาครูที่ปรึกษากิจกรรม ถ้าหากเห็นสมควร เปลี่ยนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้น

5) ให้นักเรียนเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรม สรุปผลงานหรือผลการเข้าร่วมกิจกรรมทุกภาคเรียน

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูในด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร คือ ครูจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรและนอกเหนือจากหลักสูตรที่ทางโรงเรียนกำหนด เพื่อให้หลักสูตรการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ของนักเรียน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

2.2.1 ความหมายของประชาธิปไตย

กมล สมวิเชียร (2516, น. 3) กล่าวว่า ประชาธิปไตย หมายถึง เป็นวิธีการดำรงชีวิต ซึ่งใช้หลักการรวมประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เป็นการประสานประโยชน์ระหว่างสาธารณประโยชน์กับประโยชน์ส่วนบุคคล

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2520, น.1) กล่าวว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองประเทศระบอบหนึ่ง ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน คำว่า ประชาชนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่หมายถึงปวงชนทั้งชาติ ย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกันและอย่างเสมอภาคกัน

มบุญ ศิริวรรณ (2523, น. 77) กล่าวว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ คือ เป็นการปกครองเพื่อให้คนจำนวนมากที่สุดได้รับความสุขมากที่สุด ฉะนั้นการมีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้งจึงเป็นเพียงแค่วิธีการที่จะนำไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น ประชาธิปไตยจริง ๆ เป็นการปกครองโดยรัฐบาลที่ได้รับความยินยอมจากประชาชน และปกครองผลประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, น.18) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ปรัชญาของสังคมมนุษย์หรือวิถีชีวิตที่ยึดอุดมคติ และหลักการบางประการที่กำหนดแบบแผนแห่งพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคม ในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สมเกียรติ เกียรติเจริญ (2549, น. 20) กล่าวว่าไว้ว่า ประชาธิปไตย เป็นทั้งแนวความคิด และหลักปฏิบัติทางการเมืองการปกครองที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของปวงชนโดยมีเจตนาร่วมกันของปวงชนเป็นเครื่องชี้นำ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง เป็นทั้งแนวความคิดและหลักปฏิบัติทางการเมืองการปกครองที่มุ่งไปสู่ผลประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

2.2.2 หลักการของประชาธิปไตย

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2520, น.4-7) ได้อธิบายหลักการสำคัญของประชาธิปไตย มี 3 ประการ ได้แก่

1. ระบอบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคมากที่สุด สิทธิและเสรีภาพนั้น ประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพส่วนตัวและในการปกครองบ้านเมืองด้วยตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยอาศัยเสียงส่วนมากเป็นสำคัญ แต่ต้องพึงระวังไว้เสมอด้วยว่า สิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย ซึ่งมีไว้เพื่อความเป็นธรรมในสังคม ความเสมอภาคกันในระบอบประชาธิปไตยนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิเสรีภาพในเรื่องสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานต่อพลเมืองแล้ว ทุกคนย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายโดยเสมอกันแต่ในที่นี้มีได้หมายความว่าในสังคมประชาธิปไตยนั้น ทุกคนจะมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันทุกประการเพราะบุคคลย่อมมีฐานะตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน ดังนั้น สิทธิหน้าที่ และความคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่จึงแตกต่างกันออกไปตามฐานะ บทบาท

2. ระบอบประชาธิปไตยต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบแห่งรัฐสำคัญ 3 องค์กรด้วยกัน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ในแต่ละองค์กรซึ่งเป็นอิสระแก่กันเป็น ผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์และควบคุมกำกับซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ให้รัฐสภา ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้ศาล ทำหน้าที่ฝ่ายตุลาการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี และให้องค์กรทั้ง 3 ฝ่ายนี้ต่างดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน

3. หลักสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือหลักนิติธรรม กล่าวคือ บุคคลทุกคนย่อมเสมอกัน ในทางกฎหมาย บุคคลจะต้องรับโทษเมื่อกระทำความผิด

มนูญ ศิริวรรณ (2523, น. 78-81) ได้อธิบายหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยว่า การที่ประชาชนจะเข้าใจการปกครองในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและรับเอาหลักการแบบนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริงนั้น จำต้องเข้าใจและยอมรับแนวความคิดที่เป็นหลักการเบื้องต้นของประชาธิปไตยเสียก่อน แนวความคิดดังกล่าว ได้แก่

1. ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ความเท่าเทียมกันในความเป็นคน และเท่าเทียมกันในฐานะที่แต่ละคนก็เป็นสมาชิกของสังคมเหมือนกัน เรื่องสิทธิเสรีภาพนี้สิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องคำนึงถึงก็คือทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพของตนเองภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ฉะนั้นเราจึงควรระมัดระวังไม่ให้เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพของเราไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่น

2. รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในระบอบประชาธิปไตยนั้นการรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าเรารู้ว่าเรามีสิทธิหน้าที่อะไรก็ย่อมเป็นการง่ายต่อการที่คนอื่นจะหลอกลวงและเอาเปรียบ สิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน ไม่มีใครไม่มีสิทธิโดยไม่มีหน้าที่ และไม่มีใครที่มีแต่หน้าที่โดยไม่มีสิทธิ ฉะนั้นทุกคนจึงควรศึกษาให้รู้ว่าตนเองมีสิทธิและหน้าที่อย่างไรบ้าง เมื่อทุกคนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและไม่มีการกระทำที่เป็นการก้าวก่ายสิทธิหน้าที่ของกันและกันแล้ว การปกครองแบบประชาธิปไตยก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น

3. การยอมรับของเสียงฝ่ายข้างมาก และคุ้มครองสิทธิหน้าที่ของเสียงฝ่ายข้างน้อย ในทุก ๆ สังคม เมื่อมีคนมาอยู่รวมกันมาก ๆ ย่อมมีความขัดแย้งกันเป็นธรรมดา ความขัดแย้งนี้จะระงับโดยระเบียบกฎหมายของกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ของประชาธิปไตย หลักการใช้เสียงข้างมากเพื่อตัดสินปัญหานี้ก็เพื่อให้การตัดสินใจในปัญหาใด ๆ กระทำไปโดยให้คนส่วนใหญ่พอใจ ฉะนั้นการทำงานต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะเป็นงานที่ทำเพื่อคนส่วนรวมจึงต้องใช้หลักเสียงข้างมากในการตัดสินปัญหา โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และชี้แจงเหตุผลอย่างเต็มที่ และมีการให้ลงมติโดยใช้เสียงส่วนมากอย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามเสียงข้างมากจะต้องไม่เป็นไปเพื่อกดขี่สิทธิของเสียงข้างน้อย เพราะเราต้องยอมรับสิทธิบางประการของเสียงข้างน้อยด้วย

สมเกียรติ เกียรติเจริญ (2549, น. 34-37) หลักการที่สำคัญของลัทธิประชาธิปไตย มีดังนี้

1. หลักเหตุผล ประชาธิปไตยส่งเสริมให้มนุษย์เอาชนะกันด้วยเหตุผล เปิดโอกาสให้มนุษย์เอาชนะกันด้วยเหตุผล เพื่อแสวงหาข้อตกลงที่ดีที่สุดเพื่อประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม

2. หลักความยินยอม ตามหลักความยินยอมเมื่อประชาชนยินยอมให้อำนาจแก่ผู้ปกครองแล้ว ในทางกลับกันผู้ปกครองก็ยินยอมให้ประชาชนได้กระทำการต่าง ๆ ตามที่เขาปรารถนา แต่ไม่ได้หมายถึงความยินยอมอย่างเต็มที่ทุกเรื่อง

3. หลักความเสมอภาค ในทางประชาธิปไตยที่เห็นเด่นชัด คือ ความเสมอภาคทางการเมือง หมายความว่าโอกาสที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ หมายถึง ประชาชนมีโอกาสในการประกอบกิจการทางเศรษฐกิจ และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตามสติปัญญา และกำลังความสามารถของตน และความเสมอภาคทางสังคม

หมายความว่า มนุษย์ย่อมมีความเท่าเทียมกันในการดำรงตนอยู่ในสังคมโดยไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ ไม่มีการกรีดกันระหว่างชนชั้นและไม่มีการอ้างอภิสิทธิ์ชั้นในสังคม

4. หลักศีลธรรม มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีศีลธรรม จริยธรรม คำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของคนอื่นไม่เห็นแก่ตัวจนเกินไปนัก อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติค่อนข้างมีปัญหาและไม่มีใครสมบูรณ์ตามหลักศีลธรรม แต่ก็มีความปรารถนาที่จะให้เป็นไปอย่างนั้น เพราะจะทำให้มีความสงบสุขตามเจตนารมณ์ของลัทธิประชาธิปไตย และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่บัญญัติหลักปฏิบัติ สำหรับผู้ปกครองไม่ให้ลุแก่อำนาจ หลักปฏิบัตินี้ คือ ทศพิธราชธรรมและประชาชนภายในประเทศก็ต้องมีศีลธรรมด้วย

5. หลักเสรีภาพ เสรีภาพเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย เพราะเสรีภาพนั้น นอกจากจะเป็นอำนาจของประชาชนที่จะป้องกันมิให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเกินขอบเขตแล้ว เสรีภาพยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มนุษย์มีอิสระในการเรียนรู้และการใช้สติปัญญาและเหตุผล อย่างแท้จริงต่อการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ

6. หลักการปกครองตนเอง ประชาธิปไตยยอมรับว่าชีวิตของมนุษย์มีความหมาย การก้าวไปสู่ความสุขและความพอใจยิ่ง ๆ ขึ้นไปเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีสติปัญญา มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม และสามารถปรับสภาวะแวดล้อมให้เป็นไปตามความต้องการของตนได้ ดังนั้นมนุษย์จึงมีความสามารถในการปกครองตนเองได้

7. หลักความสามารถที่เปลี่ยนตัวผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองหรือรัฐบาลเป็นเพียงอุปกรณ์ที่จะช่วยให้คนในสังคมบรรลุถึงความสุขสมบูรณ์ ผู้ปกครองหรือรัฐบาลอยู่ได้โดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองทรัพย์สิน เพื่อช่วยให้คนแสวงหาความสุขได้ ดังนั้นประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจึงมีสิทธิ์ที่จะต่อต้านผู้ปกครองหรือรัฐบาล หลักการนี้เป็นการยืนยันอำนาจของปวงชนในการพิสูจน์ว่าผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ใช้อำนาจแทนปวงชน ไม่ใช่ตัวแทนของอำนาจ

2.2.3 ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยในแง่หลักการและอุดมการณ์

2.2.3.1 ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจอิสระสูงสุด

2.2.3.2 รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชนหรือความยินยอมมาจากประชาชน

2.2.3.3 ในประเทศขนาดใหญ่ในสมัยใหม่ ที่ต้องใช้ประชาธิปไตยทางอ้อมนั้นจะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

2.2.3.4 สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมืองหรือวางนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นด้วยวิธีการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน

2.2.3.5 ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาโดยผ่านกลไกต่าง ๆ หรือใช้สิทธิ์แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้โดยตรง

2.2.3.6 รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิ์ติชมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลา และสิทธิ์เปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิถีทางที่กำหนดไว้

2.2.3.7 อำนาจทางการปกครองต้องไม่อยู่ในมือคนคนเดียว หรือกลุ่มเดียว

2.2.3.8 รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ

2.2.3.9 หน้าที่ของรัฐบาลคือส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพของพลเมือง

2.2.3.10 การตัดสินใจต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของเสียงฝายน้อย

2.2.3.11 ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกฎหมาย และมีโอกาสเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ทุกคนมีศักดิ์ศรี

2.2.3.12 ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง โดยรัฐบาลให้หลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านั้นอย่างน้อยสิทธิเสรีภาพพื้นฐานสำคัญ

2.2.3.13 ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การชุมนุม การแสดงความคิดเห็น การตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้อย่างจริง

2.2.3.14 รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองประเทศโดยกฎหมาย ไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ

2.2.4 วิธีชีวิตแบบประชาธิปไตย

วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เป็นการนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันจนกลายเป็นนิสัยหรือวิถีชีวิต นอกจากเราจะยึดเอาประชาธิปไตยเป็นแบบการปกครองแล้ว ยังจำเป็นต้องยึดถือเอาประชาธิปไตยมาเป็นวิถีทางในชีวิตประจำวันอีกด้วย และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, น. 21) อธิบายถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังนี้

1. คารวธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

1.1 เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การแสดงความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การไปรับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปในถิ่นที่อยู่หรือบริเวณใกล้เคียง การปฏิบัติตน ต่อสัญลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ การกระทำอันไม่สมควรต่อสถาบันกษัตริย์ต้องว่ากล่าวตักเตือนและห้ามไม่ให้กระทำเช่นนั้นอีก

1.2 เคารพซึ่งกันและกันทางกาย ได้แก่ การแสดงความเคารพซึ่งกันและกัน เช่น การทักทาย การให้เกียรติแก่คนอื่น การแสดงความเคารพบุคคลซึ่งมีความอาวุโสกว่า การให้การต้อนรับแก่บุคคลและการแสดงความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

1.3 การเคารพกันทางวาจา ได้แก่ การรู้จักพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะตามฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพไม่ก้าวร้าวส่อเสียด ไม่พูดจาในสิ่งที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่นำความลับของบุคคลอื่นไปเปิดเผยและไม่พูดนินทาหรือโกหกหลอกลวง

1.4 เคารพในสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ การไม่ล่วงละเมิดในสิทธิของผู้อื่น ทั้งทางกายทางวาจา รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่นที่มาก่อนหลัง เคารพในความเป็นเจ้าของของสิ่งของเครื่องใช้ และต้องรู้จักขออนุญาตเมื่อล่วงล้ำเข้าไปในที่อยู่อาศัยของผู้อื่น

1.5 เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อมีผู้พูดเสนอความคิดเห็นควรฟังด้วยความตั้งใจ และใคร่ครวญด้วยวิจรรย์ญาณ หากเห็นว่าเป็นการเสนอแนวคิดที่ดีมีประโยชน์มากกว่าความคิดเห็นของตนเองก็ควรยอมรับและปฏิบัติตาม

1.6 เคารพในกฎระเบียบของสังคม ได้แก่ ยึดมั่นในระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณีกฎเกณฑ์ทางสังคม และกฎหมายของประเทศ

1.7 มีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี

2. สามัคคีธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

2.1 รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่ ทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมเป็นใหญ่ มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติ

2.2 ร่วมมือในการทำงานหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันโดยมีบุคคลผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในการร่วมกันทำงานนี้ ต้องมีการวางแผนในการทำงานร่วมกันคิดร่วมกันและทำร่วมกัน เมื่อถึงขั้นตอนการทำงานก็ช่วยเหลือกันทำงานอย่างจริงจัง ไม่หลีกเลี่ยงหรือเอาเปรียบผู้อื่น

2.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.4 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม

2.5 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงานและในสังคม

3. ปัญญาธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

3.1 การไม่ถือตนเป็นใหญ่ คือ การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมาก ในที่ประชุมหรือในการทำงานต่าง ๆ และรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

3.2 เน้นการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจปัญหาทั้งปวง ไม่ใช่เสียงส่วนมากตัดสินปัญหาเสมอไป

3.3 เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้น หรือเมื่อมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ทุกคนต้องร่วมคิดและร่วมตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

3.4 ในกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งในหมู่คณะ จะต้องอภิปรายจนกระทั่งสามารถชักจูงให้ทุกคนเห็นคล้อยตาม เมื่อเกิดกรณีที่ต่างก็มีเหตุผลที่ดีด้วยกันและไม่อาจชักจูงให้กลุ่มหันไปทางใดทางหนึ่งจึงใช้วิธีการออกเสียง

คำวินิจฉัยสุวรรณรัักษ์ (2549, น. 17) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยว่า พฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยประกอบด้วย 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมด้านคารวธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพกฎระเบียบของสังคม ซึ่งมีพฤติกรรมด้านนี้ ได้แก่

1.1 เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส การเคารพต่อครู

1.2 เคารพซึ่งกันและกันทางกาย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน เช่น การทักทาย การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพแก่บุคคลที่มีความอาวุโสกว่า การต้อนรับ การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.3 การเคารพกันทางวาจา ได้แก่ การเคารพพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดเหมาะสมตามฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพไม่ก้าวร้าว ส่อเสียด ไม่พูดในสิ่งที่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่นำความลับของคนอื่นไปเผยแพร่ ไม่นินทาหรือไม่โกหกหลอกลวง

1.4 เคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น ได้แก่ ไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่นทั้งทางกายวาจา รู้จักเคารพในสิทธิ์ของผู้อื่นมาก่อนหลัง เคารพในความเป็นเจ้าของของสิ่งของเครื่องใช้ ต้องรู้จักขออนุญาตเมื่อล่วงละเมิดล้ำเข้าไปในที่อยู่อาศัยของคนอื่น

1.5 เคารพในความคิดเห็นของคนอื่น ได้แก่ ยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่น เมื่อมีผู้เสนอความคิดเห็นควรฟังด้วยความตั้งใจและใคร่ครวญด้วยวิจรรย์ญาณ หากเห็นว่าเป็นการเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์มากกว่าความคิดเห็นของตนเองก็ควรยอมรับและปฏิบัติตาม

1.6 เคารพกฎระเบียบของสังคม ได้แก่ ยึดมั่นในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ทางสังคม และกฎหมายของประเทศ

2. พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการแบ่งปันร่วมกับทีมงาน และประสานงานกัน พฤติกรรมด้านนี้ ได้แก่

2.1 การรู้จักประสานประโยชน์โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่ การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักประนีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ มีการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมหรือของชาติ

2.2 การร่วมมือกันในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน โดยมีบุคคลผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในการร่วมกันทำงานนี้จะต้องร่วมกันวางแผนในการทำงาน ระดม

ความคิดร่วมกันและทำงานร่วมกันเมื่อถึงขั้นตอนการทำงานก็จะช่วยเหลืออย่างตั้งใจ จริงจัง ไม่หลีกเลี่ยงหรือทำแบบอย่างเอาเปรียบผู้อื่น

2.3 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่เอาเปรียบหรือเห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง

2.4 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและมีหน้าที่ต่อสังคม

2.5 การมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงานและสังคม

3. พฤติกรรมด้านปัญญาธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา พฤติกรรมด้านนี้ ได้แก่

3.1 การไม่ถือตนเป็นใหญ่คือการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นการยอมรับและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมากในที่ประชุมหรือในการทำงานต่าง ๆ และรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

3.2 เน้นการใช้ปัญญา ให้ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาระหว่าง ไม่ใช้เสียงข้างมากตัดสินปัญหาเสมอไป

3.3 เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้น เมื่อมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจ ทุกคนต้องร่วมกันคิดและช่วยกันตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

3.4 ในกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งเกิดขึ้นในหมู่คณะจะต้องพยายามอภิปรายจนกระทั่งสามารถชักจูงให้ทุกคนคล้อยตาม เมื่อเกิดกรณีต่างก็มีเหตุผลที่ดีด้วยกัน และไม่อาจชักจูงให้กลุ่มหันไปทางใดทางหนึ่งเท่านั้น จึงจะใช้วิธีการออกเสียง

การที่ประชาชนคนไทยนำเอาลักษณะหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยบนพื้นฐาน คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม มาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยนั้น จะเป็นรากฐานสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเกิดพฤติกรรมอย่างน้อย 5 ประการ อันเป็นลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่ความผาสุกของประชาชน ได้แก่

1. การเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. การรู้จักใช้เหตุผล
4. ความมีวินัยในตนเอง
5. ความสามัคคี

และเราจะเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้นั้น ประชาชนทุกคนจะต้องรู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค จึงจะทำให้ประเทศชาติดำเนินไปด้วยความมั่นคง สงบ เรียบร้อย

การเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย ควรมีลักษณะดังนี้

1. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม
2. ปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตย

3. ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
4. พัฒนาตนเองและสังคม
5. ระลึกเสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

สรุปวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นพฤติกรรมนิสัยหรือวิถีชีวิต โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออก 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคารวธรรม หมายถึง การเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์เคารพซึ่งกันและกัน ทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่น และมีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ด้านสามัคคีธรรม หมายถึง การถือประโยชน์ของส่วนรวมที่ตั้ง ร่วมมือในการทำงานรับผิดชอบหน้าที่ ความสามัคคีในหมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
3. ด้านปัญญาธรรม หมายถึง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมาก ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจและร่วมตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

2.3 แนวคิดการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.3.1 พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542, น. 4) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับนักเรียน เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้นักเรียนรู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการและวิถีชีวิตประชาธิปไตย ที่ต้องปลูกฝังความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ

2.3.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ผู้เรียนมีความรักชาติ มีจิตสำนึก

ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-5) ซึ่งวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับกระบวนการและวิถีชีวิตประชาธิปไตย ที่ต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ประสพการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เติบโตเป็นพลเมืองดีและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมและประเทศชาติ

2.3.3 นโยบายสถานศึกษา 3D ยึดมั่นประชาธิปไตย มีคุณธรรมรักความเป็นไทยและห่างไกลยาเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 1) ได้อธิบายว่านโยบาย 3 ดี (3 D) ในสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนกระบวนการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์จึงเปรียบเสมือนเหรียญสองด้าน คือ ด้านหนึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และประสพการณ์มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัด สามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพอีกด้านหนึ่งคือเป็นการปมเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ซึ่งในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการประสานความร่วมมือกับ ทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นภารกิจทั้ง 3 ด้าน (3D) ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย (Democracy) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย (Decency) และด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug - Free)

1. ด้านประชาธิปไตย (Democracy) มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ ศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งรังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง

2. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (Decency) มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม รู้ผิดชอบชั่วดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต

3. ด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug - Free) รู้จักหลีกเลี่ยงห่างไกลยาเสพติด

2.3.4 ประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.3.4.1 นโยบายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และจากการปฏิบัติการเรียนรู้ และฝึกฝนเริ่มตั้งแต่วัยเด็กซึ่งเป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซึมซับเอาสิ่งที่สอนและอบรมได้ง่าย

ดังนั้นนักเรียนและโรงเรียนจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติเรื่องประชาธิปไตย

การเรียนการสอนเรื่องประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป แต่เดิมนั้นเป็นเพียงการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันและรูปแบบต่าง ๆ ของระบอบการปกครองประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามามีบทบาทประพฤติดำเนินตามแนวทางการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบจริง

1) นโยบาย

1.1) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นและการสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ และศรัทธาในวิธีการและเนื้อหาสาระการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ว่าจะเป็นด้านภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ

1.2) ส่งเสริมและเร่งอบรมปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมประชาธิปไตย การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่เน้นประโยชน์ส่วนรวมโดยเน้นความร่วมมืออย่างจริงจังและใกล้ชิดของสถาบันการศึกษา ศาสนา สังคมและครอบครัว

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อให้หน่วยงานสถาบันการศึกษาช่วยกันปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจและความศรัทธาเห็นคุณค่าในสังคมและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และประชาชนสามารถที่ปรับตัวในการทำงานเป็นหมู่คณะและทำเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม

2.2) เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมประชาธิปไตย มีบทบาทและร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ศาสนาและครอบครัวให้มีความสำนึกในระบอบการปกครองประชาธิปไตย

2.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม เพื่อสร้างและปลูกจิตสำนึกให้แก่ครู อาจารย์ นักเรียนและนักศึกษาให้ตระหนัก เข้าใจ เลื่อมใส ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย และเพื่อใช้สื่อมวลชนของรัฐและเอกชนเป็นเครื่องมือเสริมสร้างระบบสังคมประชาธิปไตย

2.3.4.2 โรงเรียนประชาธิปไตย

โรงเรียนประชาธิปไตยคือโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตประชาธิปไตยและกระบวนการและกระบวนการประชาธิปไตย จนนักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

โรงเรียนประชาธิปไตยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน โดยมีคณะครูในโรงเรียนร่วมมือกันอย่างจริงจัง ที่ปลูกฝังให้นักเรียนในโรงเรียนได้รู้จัก ได้สัมผัส โดยการปฏิบัติวิถีชีวิตประชาธิปไตยตั้งแต่ตอนเช้าที่เข้าสู่ประตูโรงเรียน จนก้าวออกจากโรงเรียนในตอนเย็นและนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือเป็นวิถีทางแห่งชีวิต ครูควรเน้นย้ำในด้านของพฤติกรรมนักเรียนทราบว่า นอกจากจะยึดถือเอาหลักประชาธิปไตยมาเป็นแบบในการปกครองแล้วยังจำเป็นต้องยึดถือเอาประชาธิปไตยไว้ในวิถีชีวิตประจำวัน

1) พฤติกรรมและกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน

พฤติกรรมและกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ทั้งครูและนักเรียน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในความรู้ 2 ประการ คือ ความหมายของประชาธิปไตยหรือความหมายของสิ่งที่จะต้องปลูกฝัง และกระบวนการในการสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน เมื่อครูรู้ความหมายของประชาธิปไตย รู้จุดที่ต้องการปลูกฝังแล้ว สิ่งที่ต้องรู้และปฏิบัติต่อไปคือกระบวนการสร้างสิ่งนั้นให้เกิดขึ้นในนักเรียน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น

2) พฤติกรรมด้านระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียน

ระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบหรือกระบวนการในการทำงาน โดยใช้กระบวนการของกลุ่ม เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน การร่วมมือกันทำงาน ประเมินผลการทำงานร่วมกัน มีการยอมรับผลของการทำงาน โดยทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน เมื่อมีปัญหาในการทำงานเกิดขึ้นต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน รูปแบบของการทำงานร่วมกันอาจใช้รูปแบบต่าง ๆ ที่โรงเรียนเห็นว่าง่ายและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

รูปแบบที่ 1 การตั้งคณะบุคคลเป็นกรรมการชั่วคราว คณะบุคคลอาจจะได้หัวหน้าห้อง หรือตัวแทนของห้อง หรือนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถกับกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้น โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องมีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทครู

1.1 เป็นครูที่ปรึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ

1.2 เมื่อตัวแทนแต่ละห้องเข้าร่วมประชุมแล้ว นำหัวข้อการประชุมมาชี้แจงให้นักเรียนในห้องทราบ ครูจะมีบทบาทในการชี้แจงเพิ่มเติม

1.3 ตอนที่นักเรียนแต่ละห้องคัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม ครูจะต้องมีบทบาทในการชี้แนะให้นักเรียนรู้จักเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติมีความเหมาะสม ในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน

1.4 ครูจะต้องเสนอแนะเรื่องนโยบายที่จะนำไปใช้ในการบริหารกิจกรรมและแปลงนโยบาย หรือประชาสัมพันธให้มีการเลือกคณะกรรมการนักเรียนทุกครั้ง

1.5 ในการเลือกตั้ง ครูอาจดูแลการเลือกตั้งบ้างแต่ที่สำคัญที่สุดคือ ให้นักเรียนดำเนินการให้มากที่สุด

1.6 การจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ครูต้องช่วยเหลือประธานนักเรียนในการเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

2. บทบาทนักเรียน

นักเรียนทุกคนต้องมีความเข้าใจว่ากำลังทำอะไร เช่น กำลังใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และอีกอย่างหนึ่ง นักเรียนต้องติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกกว่าปฏิบัติตามนโยบายหรือไม่หากพบว่าไม่ปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้หรือสอบถามความเข้าใจ

รูปแบบที่ 2 การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มสี่ ให้หัวหน้ากลุ่มสี่กำหนดนโยบายของกลุ่มสี่ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ การเลือกตั้งประชาสัมพันธนโยบายของกลุ่มสี่ให้ทุกคนในโรงเรียนทราบ โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ การดำเนินการเลือกตั้งปฏิบัติเช่นเดียวกันกับรูปแบบที่ 1 เมื่อได้คณะกรรมการมาแล้วการดำเนินการของคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งจะมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำวางแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ

2.3.4.3 แนวทางและมาตรการในการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน

แนวทางและมาตรการในการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงในการเคารพข้อตกลงที่จัดทำขึ้น
  - 2) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในด้านการปฏิบัติตามนโยบายที่จัดทำขึ้น
- เพื่อฝึกระบอบประชาธิปไตย
- 3) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการศึกษาข้อมูล ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจ
  - 4) เพื่อเสริมสร้างให้เกิดลักษณะนิสัยการเคารพต่อสิทธิและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  - 5) เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น
  - 6) เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงของการทำงานร่วมกัน และการแก้ไขปัญหา โดยใช้เหตุผล
  - 7) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องความร่วมมือ และการประสานงานกับผู้อื่น

2.3.5 การสร้างเสริมประชาธิปไตยในระดับมัธยมศึกษา

การสร้างเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังวิถีชีวิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับที่สำคัญที่จะสร้างให้เยาวชนเข้าสู่วิถีชีวิตสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ถ้ากระบวนการเรียนรู้ และเยาวชนได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอย่างถูกต้องก็จะมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศเป็นประชาธิปไตย

การส่งเสริมให้เยาวชนในระดับมัศึกษามีคุณลักษณะและมีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่เพียงให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย หรือการจัดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เท่านั้น แต่ละคนต้องปลูกฝังให้เกิดเป็นวิถีชีวิตและซึมซับพฤติกรรมประชาธิปไตย จนเกิดเป็นนิสัยที่ถาวร ซึ่งสอดคล้องกับหลักการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมและถือว่าการจัดการศึกษาเป็นเพียงการเตรียมการเพื่อชีวิตในอนาคตเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการดำเนินชีวิตจริงไปพร้อมกับการเรียนด้วย ในส่วนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มุ่งให้นักเรียนสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกและยึดมั่นในวิถีชีวิตประชาธิปไตย โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาค้นคว้าและทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม

2.3.5.1 แนวทางและมาตรการในการพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2538, น. 23-25) ได้อธิบายแนวทางและมาตรการในการพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ดัชนี

- 1.1 การเคารพและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและตัวบทกฎหมาย
- 1.2 เคารพต่อสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.3 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 1.4 ความร่วมมือและประสานงานกับผู้อื่น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษารู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และยอมรับในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน
- 2.2 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบและกฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
- 2.3 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาใช้สิทธิของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2.4 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่ยึดมั่นกับความคิดเห็นของตนเองเสมอไป

2.5 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษามีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่

2.6 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือและประสานงานกันได้

2.7 เพื่อให้สถานศึกษาร่วมมือและประสานงานกับชุมชนได้

2.8 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการตัดสินใจ

2.9 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

2.10 เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษารู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. กิจกรรม

3.1 มีการประชุมระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

3.2 มีกิจกรรมและแนวปฏิบัติที่จะควบคุมดูแลให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ เช่น กิจกรรมโฮมรูม รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง กรรมการนักเรียนและกรรมการครูชุดต่าง ๆ

3.3 จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเพื่อการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักการประชุมปรึกษาหารือกัน เช่น การจัดสหกรณ์

3.4 จัดกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น การอยู่ค่ายพักแรมปลูกต้นไม้ตกแต่งบริเวณโรงเรียนและชุมชน

3.5 จัดกิจกรรมและชุมนุมต่าง ๆ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ชุมนุมดนตรี กีฬา หรือชุมนุมอื่น ๆ ตามหลักสูตร กิจกรรมพี่ช่วยน้อง กิจกรรมคู่สัญญา กิจกรรมเสริมวิชาการ

3.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.7 จัดประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

3.8 เลือกตั้งหัวหน้าชั้นเรียน คณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการครูชุดต่าง ๆ

3.9 จัดระบบบริหารในสถานศึกษาให้เป็นประชาธิปไตยด้วยการแบ่งกระจายงานไปตามสายงานต่าง ๆ

3.10 ทำรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ชัดเจน

3.11 จัดให้มีระบบการควบคุมติดตาม ประเมินผลเพื่อการปรับปรุง แก้ไขในโอกาสต่อไป

3.12 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยเช่นการเลือกตั้งลงมติต่าง ๆ เป็นต้น

2.3.5.2 การสร้างเสริมประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ

การสร้างเสริมประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ ควรดำเนินการดังนี้

1) กำหนดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ต้องการ โรงเรียนวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนร่วมมือกันแล้วแต่กรณี เพื่อให้ได้ข้อมูลชัดเจนว่าพฤติกรรมอะไรที่ยังจำเป็นต้องสร้างเสริมหรือปรับปรุง

2) เลือกกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตยที่ต้องการ ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนร่วมกันเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพและความจำเป็นในโรงเรียนและเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้สำเร็จได้บางกรณีเป็นนโยบายและต้องปฏิบัติ โรงเรียนสามารถเลือกกิจกรรมก่อน แล้วสอดแทรกวัตถุประสงค์พฤติกรรมประชาธิปไตยเข้าไปในวัตถุประสงค์ของการปฏิบัตินั้น ๆ อนึ่ง การสอนวิชาเลือกเสรี ควรเป็นการสอนที่เน้นเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตยและสังคมประชาธิปไตย

3) ดำเนินการตามกิจกรรมที่เลือกแล้ว ผู้เกี่ยวข้องต้องผู้ปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อ เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การสาธิต การอภิปราย หรือการทดลอง โดยการให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ร่วมจิตใจ เพื่อให้เกิดการตระหนัก เห็นคุณค่า มีจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย

4) ประเมินพฤติกรรมที่กำหนด เพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมที่สร้างเสริมนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ เช่น สังเกตพฤติกรรมว่าตามจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่ตรงตามจุดประสงค์ต้องกลับไปจัดกิจกรรม

5) สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดพฤติกรรมถาวรในโรงเรียน เมื่อพบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามเป้าหมายแล้วต้องกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ เช่น ครูทำเป็นตัวอย่าง ออกเป็นระเบียบของโรงเรียน จัดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

6) สร้างพฤติกรรมถาวรกับชุมชน ครูและนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม เช่น การมีน้ำใจช่วยเหลือเด็ก สตรี และคนชรา การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การรักษาสาธารณสมบัติ การไม่ทะเลาะวิวาทกันในที่สาธารณะ การเป็นผู้นำในการเข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลัง การไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น การใช้สิทธิของตนในทางที่ถูกที่ควร ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

2.3.5.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ดังนี้

1) ผลกระทบต่อบุคคลในสถานศึกษาทำให้บุคคลในสถานศึกษาเกิดคุณลักษณะ

- 1.1) รู้จักบทบาทและหน้าที่
- 1.2) ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.3) มีความรับผิดชอบ
- 1.4) มีวินัยในตนเอง
- 1.5) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- 1.6) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผนของสังคม
- 1.7) ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- 1.8) ใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการแก้ไขปัญหา
- 1.9) เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 1.10) ยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- 1.11) ยึดมั่นในความกตัญญู เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2) ผลกระทบต่อสถานศึกษา

- 2.1) มีกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้มากขึ้น
- 2.2) รูปแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป
- 2.3) วิถีชีวิตในสถานศึกษามีระเบียบมากขึ้น
- 2.4) สถานศึกษามีระเบียบวินัยชัดเจนขึ้น โดยบุคลากรเต็มใจถือปฏิบัติ

เนื่องจากเป็นผู้ร่วมกันวางระเบียบขึ้นใช้เอง

- 2.5) การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2.6) แผนนโยบายในการบริหารมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามากขึ้น

3) ผลกระทบต่อครอบครัว

- 3.1) นักเรียนเป็นสื่อกลางในการนำวิถีชีวิตไปสู่ครอบครัว
- 3.2) ครอบครัวได้รับข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่จาก

นักเรียน จากชุมชน

- 3.3) ครอบครัวเห็นตัวอย่างวิถีชีวิตประชาธิปไตยจากนักเรียน โรงเรียน

และชุมชน

- 3.4) ครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการวางรากฐานประชาธิปไตย

4) ผลกระทบต่อชุมชน

- 4.1) สถานศึกษาเป็นแหล่งวางรากฐานสังคมประชาธิปไตยให้แก่ชุมชน

4.2) นักเรียนเป็นสื่อกลางในการนำวิถีชีวิตประชาธิปไตยไปสู่ชุมชน

4.3) ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาธิปไตย เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม

4.4) สถานศึกษามีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนและการปกครองระดับท้องถิ่น

2.3.5.4 สื่อที่ใช้ในการพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษา

- 1) สื่อบุคคล เช่น ครู พระ ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น
- 2) สื่อเอกสาร เช่น คู่มือครู หนังสือ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์
- 3) สื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ยูทูป เฟซบุ๊กไลน์ เว็บไซต์แอปพลิเคชันต่าง ๆ
- 4) สื่ออุปกรณ์ เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ หุ่นจำลอง บทเรียนคอมพิวเตอร์
- 5) สื่อกิจกรรม เช่น เกม กลุ่มสัมพันธ์ บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง
- 6) การศึกษานอกสถานที่ เช่น การศึกษาดูงานการเลือกตั้ง ดูงานรัฐสภา ดูงานองค์กรที่จัดระบบสังคมประชาธิปไตย

2.3.5.5 การประเมินผล

- 1) สิ่งที่ควรประเมิน
  - 1.1) ประเมินพฤติกรรมด้านประชาธิปไตย
  - 1.2) ประเมินวิถีชีวิตประชาธิปไตย
  - 1.3) ประเมินการปกครองระบอบประชาธิปไตยในสถานศึกษา
  - 1.4) ประเมินการเผยแพร่พฤติกรรมประชาธิปไตย
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
  - 2.1) แบบสอบถาม
  - 2.2) แบบประเมินผล
  - 2.3) การสัมภาษณ์
  - 2.4) การสังเกต
- 3) วิธีการประเมิน
  - 3.1) ประเมินทั้งหมด
  - 3.2) ประเมินผลเฉพาะกลุ่ม
  - 3.3) ประเมินผลรายบุคคล
- 4) ผู้ประเมิน
  - 4.1) นักเรียน
  - 4.2) ครู
  - 4.3) บุคคลภายนอก

2.3.6 การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, น. 44-47) ได้อธิบายแนวคิดพื้นฐานในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ทำกันอยู่ทั่ว ๆ ไปนั้น ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติ การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนเป็นสำคัญ ครูใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความรู้ตามเนื้อหาวิชาและฝึกให้เป็นนิสัยประชาธิปไตย นักเรียนก็จะได้รับทั้งความรู้ตามเนื้อหาและวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การจัดการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย จึงมิได้หมายถึงการแยกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียว ไม่ได้หมายถึงให้เด็กเรียนเรื่องประชาธิปไตยตลอดวัน หากแต่เป็นการใช้ทุกเนื้อหาวิชา ใช้ทุกกิจกรรมที่ครูจัดให้เป็นสื่อ เป็นเวทีให้นักเรียนฝึกให้เกิดทั้งความรู้ตามเนื้อหาวิชา ให้เกิดวิถีประชาธิปไตย นอกจากนี้จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้ส่งเสริมประชาธิปไตยแล้ว กิจกรรมนอกห้องเรียนก็ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้นักเรียนด้วย ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยจึงวิเคราะห์บทบาทของบุคคลได้เป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1. บทบาทของครู ครูจะต้องเตรียมการสอนโดยคำนึงถึง
  - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง
  - 1.2 เนื้อหาวิชาในเรื่องที่สอน
  - 1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
  - 1.4 กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน
  - 1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. บทบาทของนักเรียน นักเรียนจะต้องแสดงออกในลักษณะของผู้ทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการวางแผน การปฏิบัติจริงและฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของครูและบทบาทของนักเรียนแล้ว จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย คือ การฝึกฝนให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์ ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมประชาธิปไตยได้มาก

ธีรพลทนต์ อินทรกำแหง (2544, น. 28) ได้อธิบายแนวปฏิบัติในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยกลุ่มประสบการณ์ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน คือ ครู นักเรียน เนื้อหาวิชา สื่อการเรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นผู้นำหน้าในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ รับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้จากการถ่ายทอดและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อการเรียน เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และทำให้ใช้เวลาในการจัดการเรียน การสอนน้อยลง

2. กระบวนการเรียนการสอน เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานักเรียนให้เกิด พฤติกรรมประชาธิปไตย ถ้าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้โอกาสให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันประเมินผล พฤติกรรมนักเรียนที่เกิดจากการฝึกหัดมีแนวโน้มที่จะ เป็นประชาธิปไตยมาก สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนได้มากที่สุด คือ การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเมื่อครูพิจารณาตีความจากเนื้อหา สารในแต่ละกลุ่มประสบการณ์แล้ว อาจเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ในการจัดการเรียนรู้ และ ผลัดเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชาเสมอ กิจกรรมการเรียน การสอนเหล่านี้ เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การทดลอง การปฏิบัติจริง เป็นต้น

3. ผลที่เกิดขึ้น หลังจากที่นักเรียนผ่านขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้แก่

3.1 ความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 พฤติกรรมประชาธิปไตย และบทบาทกระบวนการประชาธิปไตย

4. การประเมินผล เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครู ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงต้องมีเวลาใน ประเมินผลตลอดเวลา ทั้งโดยครูเป็นผู้ประเมินผล การจัดกิจกรรมและประเมินผลการจัดกิจกรรมของ นักเรียน หรือนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่ม และประเมินผลการเรียนของตนเอง เป็นต้น

2.3.7 การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

ในการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา ทางโรงเรียนจะต้องให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วม ตามความถนัดและสนใจของนักเรียน ส่วนมากโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นคนเลือก มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จะให้นักเรียนทำกิจกรรมเองตามความสนใจ (สุพิน บุญชูวงศ์, 2542, น. 72)

2.3.7.1 กิจกรรมร่วมหลักสูตรที่ควรจัดในระดับมัศึกษามีดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เช่น โครงการอยู่ค่ายพักแรม โครงการ ปฐมพยาบาล โครงการอาสาสมัครจราจร โครงการลูกเสือสังคมสงเคราะห์

2) กิจกรรมทางศาสนา เช่น โครงการห้องปฏิบัติธรรม โครงการตอบปัญหา ธรรมะ โครงการหล่อเทียนพรรษา โครงการฟังปาฐกถาธรรม

3) กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เช่น โครงการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน โครงการประกวดร้องเพลงไทยเดิม โครงการประกวดมารยาทไทย

4) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ โครงการบำเพ็ญประโยชน์ในวันต้นไม้แห่งชาติ โครงการทำภาชนะและวัสดุปลูกต้นไม้อย่างประหยัด โครงการปรับปรุงรักษาสวนหย่อม โครงการสร้างเรือนเพาะชำ โครงการสหกรณ์โรงเรียน

5) กิจกรรมใช้ห้องสมุด โครงการถนอมรักษาหนังสือ โครงการซ่อมแซมหนังสือ โครงการส่งเสริมการอ่าน โครงการสัปดาห์ห้องสมุด โครงการเผยแพร่ความรู้และข่าวสาร

6) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย เช่น โครงการนิทรรศการสัปดาห์สินค้าไทย โครงการประกวดคำขวัญการใช้สินค้าไทย โครงการจัดทำป้ายรณรงค์การใช้สินค้าไทย โครงการเพิ่มบุคคลที่ผลิตสินค้าไทย

7) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น เช่น โครงการประกวดอาหารไทย โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โครงการตามรอยประวัติศาสตร์ในชุมชน โครงการศึกษาวิถีไทยโครงการอนุรักษ์ผลงานจิตรกรรมไทย โครงการแสดงผลงานด้านศิลปกรรม

8) กิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการรณรงค์ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า โครงการขยะทองคำ โครงการโรงเรียนน่ายั่งยืน

9) กิจกรรมทัศนศึกษา เช่น โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย โครงการทัศนศึกษาต่างจังหวัด โครงการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โครงการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

10) กิจกรรมนันทนาการ เช่น โครงการสาธิตกีฬาโดยนักกีฬาระดับชาติ โครงการส่งเสริมดนตรีไทย โครงการส่งเสริมดนตรีพื้นเมือง โครงการดนตรีสากล โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โครงการกิจกรรมเข้าจังหวะ

11) โครงการส่งเสริมวิชาการ เช่น โครงการประกวดร้อยแก้ว โครงการนักอ่าน โครงการภาษาพาสนุก โครงการกวีไทยรำลึก โครงการแข่งขันเกมคณิตศาสตร์ โครงการแข่งตอบปัญหาวิทยาศาสตร์

2.3.7.2 การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรกับประชาธิปไตย

การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรนับเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในระบบการศึกษา ที่ช่วยสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในตัวเยาวชน สำนึกในความเป็นไทย การปลูกฝังการเป็นประชาธิปไตยจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างบรรยากาศแห่งประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน หลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1) ควรสร้างค่านิยมในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตยก่อน โดยการฝึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพสิทธิเสรีภาพของคนอื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย รู้จักการทำงานร่วมกัน

ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะเป็นรากฐานประชาธิปไตย

2) ยึดหลักในการสอน โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในการเรียนมากขึ้น และอาจฝึกให้รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ตลอดจนรู้จักปกครองตนเอง

3) ควรจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการให้การเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะช่วยปลูกฝังในเรื่องประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ได้แก่

3.1) กิจกรรมสภานักเรียน

3.2) คณะกรรมการนักเรียน

3.3) กิจกรรมชุมนุมชมรม

3.4) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4) ควรสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูด้วยกัน และครูกับผู้เรียน ย่อมทำให้บรรยากาศประชาธิปไตยราบรื่น

5) ควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสังคมภายนอก เป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน การประสานงาน การเสียสละ และเป็นการฝึกหัดประชาธิปไตยที่ดีอีกอย่างหนึ่งด้วย

2.3.7.3 การดำเนินงานกิจกรรมร่วมหลักสูตรกับประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 6-12) ได้กล่าวถึงกิจกรรมสภานักเรียน ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมสภานักเรียน เป็นกิจกรรมหนึ่งของนักเรียน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการ นิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคงเข้มแข็งของสังคมไทย

1.1 ความสำคัญของสภานักเรียน การพัฒนานักเรียนให้สามารถนำหลักธรรมาภิบาลไปพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ การมีวินัย เคารพกติกา มีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตย และแนวทางสันติวิธี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ ดังนี้

1.1.1 เป็นกลไกสำคัญให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และเพื่อการพัฒนาสังคมในโรงเรียนให้เป็นสังคมประชาธิปไตย

1.1.2 เป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

- 1.1.3 เป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ตามวิถีชีวิต
ประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาล
- 1.1.4 สร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม
ประชาธิปไตยอย่างสงบสุข
- 1.1.5 เป็นยุทธศาสตร์ในการปลูกฝังจิตวิญญาณประชาธิปไตยและ
การใช้หลักธรรมาภิบาลให้แก่นักเรียน
- 1.1.6 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
- 1.1.7 ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและ
รู้จักเคารพสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.1.8 ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักคิด
อย่างมีวิจารณญาณ
- 1.1.9 ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและสังคม
- 1.1.10 ส่งเสริมความสามัคคีและให้เกิดความมีน้ำใจต่อหมู่คณะ
- 1.1.11 ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
- 1.2 บทบาทของสถานักเรียน
- 1.2.1 เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามหลัก
ธรรมาภิบาล
- 1.2.2 ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนนักเรียน
โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี
- 1.2.3 ส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เป็น
ประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม
- 1.2.4 สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา อนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์
ของชาติ
- 1.2.5 เป็นผู้นำเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม
- 1.2.6 ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กร ชุมชน
ต่าง ๆ
- 1.2.7 รณรงค์ให้นักเรียนทำความดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน
- 1.3 หน้าที่ของสถานักเรียน
- 1.3.1 ดูแลทุกข์ สุข ของนักเรียน และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
ในโรงเรียน

1.3.2 ประสานงานกับบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าที่นักเรียนควรได้รับ

1.3.3 รับผิดชอบงานและกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน

1.3.4 คิดริเริ่มโครงการที่เป็นประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริงและส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน

1.3.5 ดูแลสอดส่อง และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

1.3.6 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเป็นประโยชน์ทันต่อเหตุการณ์ และตรงไปตรงมา

1.3.7 เสนอความคิดเห็นต่อโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและเพื่อพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

1.3.8 วางแผนดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูที่ปรึกษา

1.3.9 ปฏิบัติงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดของทางราชการ พร้อมทั้งต้องรักษาไว้ซึ่งศีลธรรมวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

2. คณะกรรมการนักเรียน คือ สภาผู้แทนของนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งจากนักเรียนภายในโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด ในการที่จะพิจารณาถึงความปรารถนา ความต้องการของนักเรียน พร้อมทั้งเป็นสื่อกลางที่จะบอกให้ผู้บริหารและคณะครูได้รู้ถึงปัญหาเหล่านั้น (ธีรพฤทธ์ อินทรกำแหง, 2544, น. 46) นอกจากนี้คณะกรรมการยังต้องช่วยเหลือร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน การปรับปรุงโรงเรียน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้นคณะกรรมการนักเรียนจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตและอำนาจของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการนักเรียนจึงต้องมีธรรมนูญของคณะกรรมการนักเรียน ดังนี้

2.1 หน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียน

2.1.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกมีโอกาสดูแลศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนอ่อนได้ประสบการณ์เพิ่มเติม กิจกรรมส่งเสริมวิชาการนี้อาจจัดในรูปแบบชุมนุมหรือชมรม เช่น ชมรมภาษาไทย ชมรมนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์

2.1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมการกีฬา และดนตรี โดยจะรวมกัน เรียกว่า กิจกรรมนันทนาการ หรือแยกเป็นชุมนุมหรือชมรม เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุมดนตรี

2.1.3 จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริการชุมชน อาจจัดรวมกันในนาม กิจกรรมบริการชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด พัฒนาชุมชน หรือแยก เป็นชุมนุมหรือชมรม เช่น ชุมนุมลูกเสือช่วยเหลือชุมชน

2.2 การดำเนินงานของคณะกรรมการนักเรียน

โรงเรียนจะต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการนักเรียน เพื่อเป็นธรรมนูญหรือแนวทางปฏิบัติ ในระเบียบหรือธรรมนูญนั้นกำหนดสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ ๆ ไว้ให้ชัดเจน เช่น กำหนดหน้าที่ที่จะปฏิบัติ การแต่งตั้งคณะกรรมการนักเรียน แนวทางในการบริหารงาน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การหมดวาระของคณะกรรมการบริหาร ตลอดจนการ ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และมีการประเมินผลงานด้วย

2.3 การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน

คณะกรรมการนักเรียนที่บริหารกิจกรรมนี้ จะได้มาด้วยการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งจะต้องมีการแข่งขัน ฉะนั้นทางโรงเรียนควรจะมีการให้นักเรียนจัดตั้งกลุ่มกันเอง โดยรวมคณะกรรมการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้มีจำนวนเท่าที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ และตั้งชื่อกลุ่มต่างกันไป เมื่อเลือกตั้งกรรมการนักเรียน นักเรียนแต่ละกลุ่มจะรวมตัวกันคัดเลือกตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง กรรมการนักเรียน

3. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3.1 กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

3.1.1 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรม ของผู้เรียนตามความสมัครใจ

3.1.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา

3.1.3 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3.1.4 เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

3.2 วัตถุประสงค์

3.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน

3.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ

3.2.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ ส่วนรวม

- 3.2.4 เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย
- 3.3 กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีขอบข่ายดังนี้
- 3.3.1 เป็นกิจกรรมที่เกื้อกูล ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 3.3.2 เป็นกิจกรรมจัดตามความสนใจของผู้เรียน
- 3.3.3 เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และทั้งในและนอกเวลาเรียน
- 3.4 แนวการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้
- 3.4.1 สถานศึกษามีการบริหารจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา 1 ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และกิจกรรมระยะเวลามากกว่า 1 ปีการศึกษา
- 3.4.2 กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม
- 3.4.3 กรณีที่สถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียนร่วมกันจัดตั้งชุมนุม ชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด
- 3.4.4 ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่กิจกรรม
- 3.5 เงื่อนไขการจัดชุมนุม
- 3.5.1 การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษา จัดให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.5.2 สมาชิกของชุมนุม ชมรม ต้องเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามระเบียบของชุมนุมชมรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ของแต่ละกิจกรรม
- 3.5.3 สถานศึกษามีระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการทำงานงานของชุมนุมชมรมอย่างต่อเนื่อง
4. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีดังนี้

4.1 หลักการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญ ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมสาธารณประโยชน์ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

4.2 วัตถุประสงค์กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4.2.1 เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

4.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร

4.2.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.2.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.3 ขอบข่ายกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนาหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

4.4 แนวการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม ร่วมรายงานผล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวการจัดดังนี้

4.4.1 จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ ที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

4.4.2 จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ/โครงงาน/กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอการจัดกิจกรรมต่อโรงเรียน เพื่อขอความเห็นชอบในการจัดทำโครงการหรือโครงงาน หรือกิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน

4.4.3 จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

4.5 เงื่อนไขการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4.5.1 เวลาเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์อย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน/ปี โดยขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานศึกษา

4.5.2 เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษากิจกรรม

4.5.3 ผู้เรียนจะจัดกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในเวลาสถานที่ หรือรูปแบบของกิจกรรมใดก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา และขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานศึกษา

2.4 การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

2.4.1 การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น

การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ (2559, น. 106-107) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม บุคลากรทางการศึกษา เป็นมีอาชีพ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

2.4.1.1 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนในท้องถิ่น เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

2.4.1.2 ส่งเสริมศาสนาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและค่านิยมความเป็นไทย และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1.3 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยเฉพาะเพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน และด้านเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.4.1.4 การพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เน้นความสนใจของนักเรียน นำเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวในชุมชนหรือในชีวิตประจำวัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ กิจกรรมเน้นกระบวนการคิด ใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย มีสื่ออุปกรณ์ประกอบลงมือปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติจริง มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละด้าน ชุมนุม ชมรม กิจกรรมจิตอาสา ในโอกาสต่าง ๆ นอกเหนือจากชั่วโมงเรียน เป็นต้น

2.4.1.5 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล นำการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ คำนึงถึงหลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ด้านหลักความโปร่งใสผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม บริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ด้านหลักความรับผิดชอบ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในสถานศึกษา

2.4.1.6 การพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นนักบริหารมืออาชีพ เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำหลักการ และแนวทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้กรอบมาตรฐาน 7 ด้าน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 3 และ 4 ที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรก ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา นโยบายและการวางแผนทางการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

มาตรฐานที่ 3 ภาวะผู้นำคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ

มาตรฐานที่ 4 การบริหารวิชาการ

มาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้

มาตรฐานที่ 6 ระบบการบริหารและการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 การวิจัยและพัฒนาทางการบริหารการศึกษา

2.4.2 ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ (2559, น. 100-102) ได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ดังนี้

2.4.2.1 วิสัยทัศน์ (VISION)

“สร้างสังคมมีสุขส่งเสริมการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว พัฒนาการศึกษาท้องถิ่นได้มาตรฐาน”

2.4.2.2 พันธกิจ (MISSION)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้กำหนดพันธกิจของการพัฒนา ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพาณิชย์ การค้า และการลงทุนชายแดน
- 4) พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- 5) บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2.4.2.3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพาณิชย์การค้าชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการศึกษาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาองค์กร

2.7.2.4 เป้าประสงค์

- 1) ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้อยู่ดีมีสุข โดยองค์รวมที่ดีขึ้น
- 2) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่บนความสมดุลและยั่งยืน
- 3) ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพาณิชย์ การค้าและการลงทุนชายแดน

เปิดประตูสู่อาเซียน

- 4) ด้านพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นทุกระดับได้มาตรฐานและมีส่วนร่วม
- 5) ด้านพัฒนาองค์กรที่มุ่งสู่องค์กรสมัยใหม่ ก้าวทันเทคโนโลยี

2.4.2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการศึกษาท้องถิ่น

- 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2) การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นอัจฉริยะภาพ
- 3) การพัฒนาคุณภาพบุคลากร
- 4) การพัฒนาสถานศึกษา
- 5) การส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษา และแหล่งเรียนรู้
- 6) การพัฒนาระบบนิเทศทางการศึกษา
- 7) การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 8) การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนา

ท้องถิ่น (SBMLD)

- 9) การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4.3 ข้อมูลจำนวนครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

2.4.3.1	โรงเรียนกันทรอมวิทยาคม	จำนวนครู 31 คน
2.4.3.2	โรงเรียนผักแพววิทยา	จำนวนครู 15 คน
2.4.3.3	โรงเรียนกระดังงาวิทยา	จำนวนครู 12 คน
2.4.3.4	โรงเรียนแวงแก้ววิทยา	จำนวนครู 11 คน
2.4.3.5	โรงเรียนหนองถ่มวิทยา	จำนวนครู 14 คน
2.4.3.6	โรงเรียนหนองท่มศรีสำราญวิทยา	จำนวนครู 24 คน
2.4.3.7	โรงเรียนโพธิ์ธาตุประชาสรรค์	จำนวนครู 19 คน
2.4.3.8	โรงเรียนโคกสะอาดวิทยาคม	จำนวนครู 18 คน
2.4.3.9	โรงเรียนบกวินวิทยาคม	จำนวนครู 16 คน
2.4.3.10	โรงเรียนกุตเสลาวิทยาคม	จำนวนครู 32 คน
2.4.3.11	โรงเรียนดงรักวิทยา	จำนวนครู 18 คน
2.4.3.12	โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี	จำนวนครู 25 คน
2.4.3.13	โรงเรียนสายธารวิทยา	จำนวนครู 35 คน
2.4.3.14	โรงเรียนไพรัชธรรมคุณวิทยา	จำนวนครู 33 คน
2.4.3.15	โรงเรียนพรานวิบูลวิทยา	จำนวนครู 12 คน
2.4.3.16	โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา	จำนวนครู 19 คน
2.4.3.17	โรงเรียนโพธิ์วงษ์วิทยา	จำนวนครู 12 คน
2.4.3.18	โรงเรียนนาแก้ววิทยา	จำนวนครู 13 คน
2.4.3.19	โรงเรียนศรีแก้วพิทยา	จำนวนครู 30 คน

2.4.3.20	โรงเรียนหนองหว่าประชาสรรค์	จำนวนครู	14 คน
2.4.3.21	โรงเรียนไตรมิตร	จำนวนครู	34 คน
2.4.3.22	โรงเรียนโพธิ์ศรีสุวรรณวิทยาคม	จำนวนครู	13 คน
2.4.3.23	โรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา	จำนวนครู	11 คน
2.4.3.24	โรงเรียนด่านอุดมศึกษา	จำนวนครู	13 คน
2.4.3.25	โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม	จำนวนครู	18 คน
2.4.3.26	โรงเรียนห้วยคำวิทยา	จำนวนครู	19 คน
2.4.3.27	โรงเรียนประชาพัฒนศึกษา	จำนวนครู	19 คน
2.4.3.28	โรงเรียนปรีอใหญ่วิทยบาลลังก์	จำนวนครู	35 คน
2.4.3.29	โรงเรียนกุญชรศิริวิทย์	จำนวนครู	9 คน
2.4.3.30	โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์	จำนวนครู	107 คน
2.4.3.31	โรงเรียนราชไศล	จำนวนครู	96 คน
2.4.3.32	โรงเรียนศิลาลาดวิทยา	จำนวนครู	12 คน
2.4.3.33	โรงเรียนโนนปูนวิทยาคม	จำนวนครู	16 คน
2.4.3.34	โรงเรียนไพรบึงวิทยาคม	จำนวนครู	60 คน
2.4.3.35	โรงเรียนเมืองจันทร์วิทยาคม	จำนวนครู	25 คน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ทศพล มีพรหม (2553, น. 88-89) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2
- 2) หาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2
- 3) ศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2

โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม อยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ได้แก่ 2.1) ศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการพัฒนาประชาธิปไตย

ในโรงเรียน 2.2) ประชุมระดมความคิดเพื่อร่วมกันกำหนดโครงการ/กิจกรรม 2.3) ดำเนินการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการยอมรับ ได้แก่ กิจกรรมน้องไหว้พี่ พี่ไหว้น้อง กิจกรรมทำความเคารพ ครูตอนเช้า กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านสามัคคีธรรม ได้แก่ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมประกวดห้องเรียน กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบ ด้านปัญญาธรรม ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มที่จัดขึ้นในห้องเรียน กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมสาระน่ารู้ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมเลือกตั้งประธานนักเรียนและหัวหน้าห้อง 3) ประสิทธิผลการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า 3.1) ผลการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการยอมรับ ด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3.2) ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

รจนา สารการ (2554, น. 82-83) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการเสริมสร้างงานประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างงานประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ 2) เพื่อศึกษาการสะท้อนผลการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างงานประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาเกี่ยวกับเสริมสร้างงานประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ คือ นักเรียนขาดการปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่ประกอบด้วย ด้านการยอมรับปัญหาที่พบคือ นักเรียนไม่แสดงออกถึงความเคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และนักเรียนไม่แสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ และบุคคลทั่วไป ส่วนด้านสามัคคีธรรมปัญหาที่พบคือ นักเรียนขาดความสามัคคีกันในหมู่คณะ และด้านปัญญาธรรมปัญหาที่พบคือ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาไม่เป็นและไม่สามารถวิเคราะห์ข่าวสารและประมวลผลเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยใช้สติปัญญาได้ 2) การสะท้อนผลการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ พบว่า จากการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตยที่ประกอบด้วย ด้านการยอมรับ ด้านสามัคคีธรรมและด้านปัญญาธรรมได้เป็นอย่างดี

รุจน์ ภาขา (2555, น. 172-173) ได้ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 1) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ 3) ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมในชั้นเรียน ครูสังคมศึกษาร้อยละ 87.7 ใช้การวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์บ้านเมือง ร้อยละ 86 ใช้การ

อภิปราย ร้อยละ 84.2 ใช้การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง และร้อยละ 79.2 ให้นักเรียนทำโครงการโดยเฉพาะโครงการจิตอาสาและโครงการพัฒนาชุมชน และนักเรียนเห็นว่าครูจัดกิจกรรมดังกล่าวบ่อยครั้ง

2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 76.5 จัดกิจกรรมลูกเสือ และครูสังคมศึกษาร้อยละ 81.9 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งประธานหรือหัวหน้าชุมนุม 3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครูสังคมศึกษาที่สำคัญคือ มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงและ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งนักเรียนเห็นว่าครูปฏิบัติเป็นประจำ

กรวรรณ เกียรติไกรวัลศิริ (2557, น.112-113) ได้ศึกษาการสร้างความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ตามระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา วัดฤประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสถาบันการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีกรณีศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ โดยงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับแบบเรียน บทบาทครูในกระบวนการเรียนการสอน และวัฒนธรรมโรงเรียนการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย การศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า หนังสือแบบเรียนมีสาระครอบคลุมความรู้ขั้นต้นเกี่ยวกับหลักการสำคัญของประชาธิปไตย และประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ แต่มีจุดเน้นไปที่บทบาทของชนชั้นนำมากกว่า บทบาทพลเมืองในการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยข้อจำกัดมาจากหนังสืออ่านประกอบที่เกี่ยวกับเรื่องราวการมีส่วนร่วมของพลเมืองไม่ได้รับความสนใจหรือมีไม่เพียงพอ ต่อมาเมื่อศึกษาถึงการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในชั้นเรียนพบว่า การจัดการเรียนการสอนมีความจำกัด ส่วนหนึ่งมาจากขาดแรงจูงใจของทุกฝ่าย และเป้าหมายของการศึกษาเน้นไปที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามกิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ที่สำคัญแต่การมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยทั่วไปจำกัด และยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายความเป็นเลิศทางวิชาการ

กฤษ พรมจันทร์ (2557, น. 125-126) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 วัดฤประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน ด้านกิจกรรมวันสำคัญ ด้านกิจกรรมการบูรณาการในเนื้อหาการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการใช้ชีวิตในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ

อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านกิจกรรมการเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้นักเรียนที่สมัครเป็นตัวแทนนำเสนอนโยบายของตนเองเพื่อให้เป็นแนวทางในการตัดสินใจของนักเรียน และผู้บริหารควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง บทบาท หน้าที่ของตนเองในระบอบประชาธิปไตยด้วย ด้านกิจกรรมวันสำคัญผู้บริหารควรให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในรอบปีแก่นักเรียนควรนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆทุกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในชีวิตจริง และบุคคลใกล้เคียง ด้านกิจกรรมการบูรณาการในเนื้อหาการเรียนการสอน ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในทุกด้านเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้คุณครูนำความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเข้ามาสอดแทรกในเนื้อหาและกิจกรรมการใช้ชีวิตในโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดทักษะความรู้ และนำความรู้นั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในโรงเรียน และเมื่อปฏิบัติตัวอยู่ที่บ้าน

ชญาณิน กฤตติยะโชติ (2557, น. 158-159) ได้ศึกษากลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ 2) สร้างกลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ 3) ทดลองใช้และประเมินผลกลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต การมีส่วนร่วม การสื่อสาร สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและแบบของบุคลิกภาพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตประชาธิปไตย การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างการสื่อสาร การเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 3) การประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย พบว่า ก่อนทดลองใช้กลยุทธ์กับหลังทดลองใช้กลยุทธ์ นักเรียนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05 แสดงว่าการดำเนินงานตามกลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม การสื่อสาร และสัมพันธภาพการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าเดิม

ญาติ ศรือรุณ (2557, น. 98-99) ได้ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาที่มีต่อการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษา วัดอุปสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทครูสังคมศึกษาที่มีต่อการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) การใช้ประเด็นปัญหาและกิจกรรมโครงการเป็นกิจกรรมหลักที่ครูสังคมศึกษาใช้เสริมสร้างการรู้สารสนเทศให้กับนักเรียน 2) ครูสังคมศึกษามีการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศให้กับนักเรียนบ่อยครั้ง ทั้ง 6 มาตรฐานการรู้ สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย 3) ปัญหาที่มีต่อการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย คือ ครูมีเวลาว่างไม่ตรงกับนักเรียนในการให้คำปรึกษา ความชำนาญของครูในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ความสามารถของนักเรียนในการสืบค้นข้อมูล เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและงบประมาณไม่เพียงพอ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ จัดอบรมครูในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ ครูควรพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศให้กับนักเรียนสถานศึกษาควรปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ และให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ

ภูวดล สายสุวรรณ (2557, น. 89-90) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่สุดคือ ด้านสามัคคีธรรม รองลงมา คือ ด้านคารวะธรรม และด้านที่ตีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านปัญญาธรรมโดยมีรายละเอียดการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนี้ 1) ด้านคารวะธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 มีการวางแผนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 16 มีการวิเคราะห์ว่าโครงสร้างใดควรปรับปรุงสำหรับการจัดกิจกรรมที่เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น 2) ด้านสามัคคีธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 9 มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ถ้าวางงานส่วนรวมเป็นงานส่วนตน ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 20 มีการวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้างใดควรปรับปรุงสำหรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงาน และในสังคม 3) ด้านปัญญาธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 9 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมที่ทุกคนต้องร่วมกันคิดและช่วยกันตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 มีการตรวจสอบการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการไม่ถือตนเป็นใหญ่อย่างสม่ำเสมอ

ภัทรารุช ภาวระโสภณ (2558, น. 75-76) ได้ศึกษาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพิษณุโลก วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพิษณุโลก ที่อยู่อำเภอเมืองกับต่างอำเภอ ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านได้ดังนี้ ด้านวินัยธรรม มีวิถีชีวิตปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญญาธรรมมีวิถีชีวิตปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในอำเภอเมืองกับวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่างอำเภอมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วันชัย หวังสวาสดี้ (2559, น. 171) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 องค์ประกอบย่อย และ 54 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ องค์ประกอบ 2, 3 และ 4 ดำเนินการได้โดยผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การสั่งการ และการควบคุมและเมื่อทั้ง 4 องค์ประกอบดำเนินการได้ครบตามรูปแบบดังกล่าว จะทำให้รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนหลังการทดลองใช้กับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในองค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบที่ 2, 3 และ 4 มีความพึงพอใจมาก

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Palmer (1986, p. 2182-A) ได้วิจัยเรื่อง A Study of the Trends in Content and Methodology Government in Secondary School in the United States. 1930 to 1980 เพื่อศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาและวิธีการสอนการเมืองการปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ช่วงปี ค.ศ. 1930-1980 ถึงแม้การสอนการเมืองการปกครองดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาแต่หลักสูตรวิธีการสอนได้เปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ครูส่วนใหญ่ยังสอนเฉพาะข้อเท็จจริงและรายละเอียดส่วนใหญ่เกี่ยวกับสถาบันการเมืองการปกครองระหว่างปี ค.ศ. 1930 จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาคือสอนค่านิยมประชาธิปไตย ช่วง ค.ศ. 1930 ได้บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาหน้าที่พลเมืองการปกครองของอเมริกา และปัญหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้ในหลักสูตรช่วงปี ค.ศ. 1940-1950 ได้มุ่งสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี ความรักชาติ และฝึกให้นักเรียนได้ประสบการณ์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ช่วงปี ค.ศ. 1960-1970 เน้นการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่ โดยเน้นการคิดรวบยอด หลักการ การสอนแบบสืบสอบ โดยให้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง ช่วงปี ค.ศ. 1970-1980 จุดประสงค์ของหลักสูตรสังคมศึกษาได้เน้นสอนเพื่อความเป็นพลเมืองดี นักเรียนได้รับการสอนทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความเป็นพลเมืองดีของสังคม

Journell (2011, pp. 231-241) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง Teaching Politics in Secondary Education : Analyzing instruction from the 2008 Presidential Election จุดประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการสอนเรื่องการเมืองในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 4 แห่ง ในช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 2008 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึก โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตครูในโรงเรียนรัฐบาล 4 แห่ง ในช่วงก่อนการเลือกตั้งจนถึงการเลือกตั้ง มีการเลือกครู 4 คน เพื่อทำการวิเคราะห์เชิงลึก เนื่องจากครูทั้ง 4 คน ต้องการเข้าร่วมโครงการการวิจัย การสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการเลือกตั้งในครั้งนี้ จำนวนนักเรียนทั้ง 4 โรงเรียน คือ 75 คน ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ชั้นเรียน 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ผู้วิจัยยังสัมภาษณ์นักเรียนที่อาสาเข้าร่วมโครงการวิจัย และได้มีการสำรวจชั้นเรียนทั้ง 4 ชั้นเรียน เพื่อการประเมินความสนใจของนักเรียนและความรู้ในเรื่องการเลือกตั้งด้วย ผลการศึกษาพบว่า จากการสำรวจนักเรียนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เริ่มการเรียนรู้ช่วงต้นภาคการศึกษา ด้วยความรู้ที่ไม่สนใจการเมืองและไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการเลือกตั้ง จากการตอบคำถามปลายเปิดนักเรียนแสดงให้เห็นว่าพวกเขาตัดสินใจเลือกประธานาธิบดีจากบุคลิกลักษณะของผู้สมัครและข้อมูลเชิงประชากร นอกจากนั้นผลสำรวจทำให้รู้ว่านักเรียนยังไม่รู้ความแตกต่างระหว่างพรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกัน เช่น เมื่อผู้วิจัยถามนักเรียนคนหนึ่งว่าออกเสียงเลือกตั้งจะเลือกใคร นักเรียนตอบว่าโอบามา เพราะเขาเป็นเดโมแครตและครอบครัวเขาก็เป็นเดโมแครต อย่างไรก็ตามครูผู้สอนมีความตระหนักดีว่านักเรียนไม่มีความรู้เพียงพอเรื่องการเลือกตั้งจึงมอบหมายกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแก่นักเรียน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การอ้างถึง

วัฒนธรรมนิยม และการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการทำให้ในช่วงเลือกตั้งนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูทั้ง 4 คน ในการวิจัยก็เหมือนครูสอนสังคมศึกษาโดยทั่วไป นั่นคือ ไม่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการสอนการเลือกตั้งตั้งแต่ครูทั้ง 4 คนนี้ ควรได้รับการยกย่องเนื่องจากพยายามสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นักเรียน

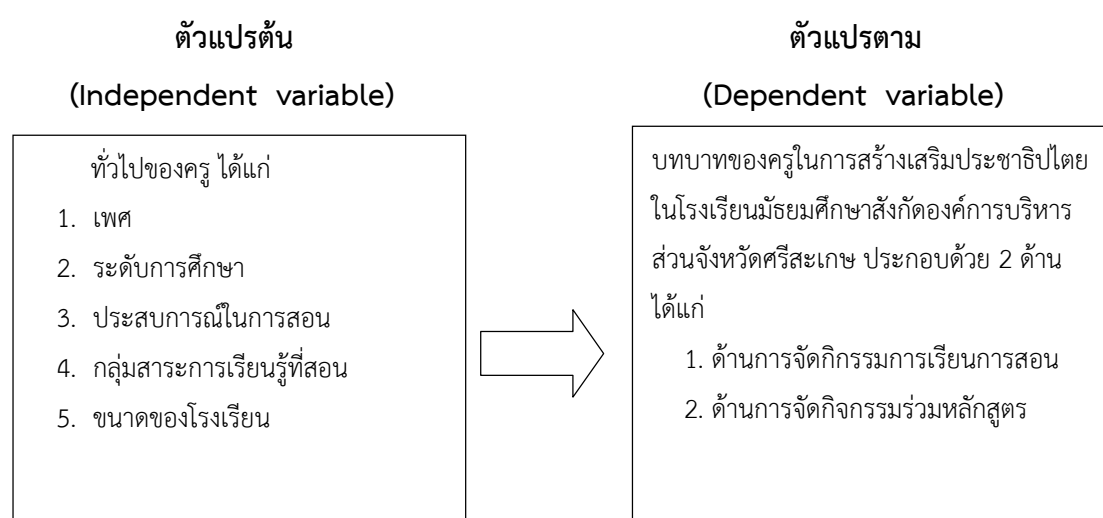
Zhang and Barber (2012, pp. 1-34) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Students' Conceptual Knowledge Skills in Civic Education : Identifying Cognitive Profiles and Classroom Corielates โดยศึกษา ดังนี้ 1) เนื้อหาและทักษะการเรียนรู้ใดมีส่วนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนโดยใช้การประเมินของ IEA CIVED (International Association for the Evaluation of Educational Achievement Civic Education Study) 2) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียน นักเรียนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองจากแหล่งใด ประชากรคือนักเรียน คือ นักเรียนระดับเกรด 9 อายุ 14 ปี จำนวน 2811 คน จากการศึกษาของ IEA CIVED ในปี 1999 ใน 28 ประเทศ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาที่ประเมินและผ่านการทดสอบทั้งหมด ซึ่งเป็นเนื้อหาทักษะที่เหมาะสมกับการสอนพลเมืองมีโมเดลที่เหมาะสม 4 เรื่อง คือ 1) ความรู้ในกรอบพื้นฐานแนวคิด 2) ความรู้ด้านการเมืองในระดับที่สูงขึ้นและเป็นเหตุเป็นผล 3) การวิเคราะห์ข่าวการเมือง 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นทางการเมืองจากบทความวิเคราะห์ทางการเมือง จากคะแนนข้อสอบพบว่า ในประเทศอเมริกันนักเรียนอาจจะไม่ได้รับทักษะด้านพลเมืองในเรียนเสมอไป แต่พวกเขาเรียนรู้ทักษะด้านพลเมืองจากสื่อ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การตีความจากภาพการ์ตูน หรือแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ส่วนรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนผลที่ได้ คือ นักเรียนรูปแบบที่ 1 มีประสบการณ์ในการเรียนสังคมศึกษาในห้องเรียนน้อยทำให้ขาดทักษะที่อาจได้จากตำราหรือใบงาน และนักเรียนมีภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจที่จำกัดก็ขาดความรู้ความเข้าใจในทักษะด้านพลเมือง เมื่อตรวจสอบนักเรียนรูปแบบที่ 2 ไม่พบประสบการณ์การเรียนในห้องเรียนหรือภูมิหลังมีผลต่อนักเรียน และนักเรียนที่มาจากภูมิหลังด้านสังคมและเศรษฐกิจที่สมบูรณ์ มีผลสัมฤทธิ์ด้านแนวความคิดและทักษะมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถหาโอกาสนอกห้องเรียนในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถทางพลเมืองได้

Wood (2012, pp. 77-93) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง Scales of Active Citizenship: New Zealand Teachers' Diverse Perceptions and Practices วัตถุประสงค์การวิจัยต้องการสำรวจการทำหน้าที่ของครูสังคมศึกษาในการสอนเนื้อหาวิชาและวิธีการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ทั้งหมด 27 คน สํารวจตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 ถึง ค.ศ. 2009 การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการสอนวิชาสังคมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ โดยคัดกรองเฉพาะประเด็นปฏิบัติการทางสังคม ในหลักสูตรซึ่งมุ่งให้นักเรียนเกิดความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น โรงเรียนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทางภูมิศาสตร์และ

สภาพเศรษฐกิจสังคม เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนเลือกตามความหลากหลายและที่ตั้งของสังคม และเลือกจากโรงเรียนที่แสดงความสนใจในเรื่องการปฏิบัติต่อสังคม กับการมีส่วนร่วมในชุมชน ผู้วิจัยจัดกลุ่มโรงเรียนที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม (A,B,C และ D) ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหา เนื้อหาการเรียนวิชาพลเมืองที่ครูสังคมศึกษาเลือกใช้ มักจะไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร โดยครูสังคมศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องของความอดทน คุณธรรม จริยธรรม และเน้นความเป็นพลเมืองในสังคม ส่วนหลักสูตรจะเน้นให้นักเรียนรักชาติ ประวัติศาสตร์ของชาติ และความรู้ของพลเมือง ครูสังคมศึกษาตีความในเนื้อหาไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ครูสังคมศึกษามองว่าการสอนเรื่อง Active Citizenship ยังเป็นปัญหาเพราะเป็นวิชาที่สอนยาก ครูสังคมจึงเลือกออกแบบการสอนและเน้นในเนื้อหาที่ปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับได้ เช่น การระดมทุน การเขียนจดหมาย ร้องเรียนไปยังหนังสือพิมพ์ การปลูกต้นไม้ และการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักเรียนในโรงเรียนหลักสี่ ประเด็นเนื้อหาทางการเมืองที่ไม่มีข้อยุติสรุปประเด็นเนื้อหาความเป็นพลเมืองที่ใช้ พบว่า โรงเรียน A และ D เน้นพัฒนานักเรียนโดยใช้เนื้อหาสาระสากล ในขณะที่โรงเรียน B และ C เน้นพัฒนาผู้เรียนในประเด็นเนื้อหาสาระระดับท้องถิ่นมากกว่า อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าหลักสูตรคาดหวังทั้งให้นักเรียนรู้ทั้งเนื้อหาในระดับท้องถิ่นและสากล แต่โรงเรียนที่เน้นเนื้อหาที่เป็นท้องถิ่นจำเป็นต้องเน้นเนื้อหาที่เป็นสากลด้วย

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ทำกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 35 โรงเรียน จำนวน 909 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 35 โรงเรียน จำนวน 278 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาขนาดตัวอย่างของประชากร จำนวน 909 คน ด้วยวิธีการคำนวณตามสูตรทาร์โยยามาเน่ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 101) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3-1)$$

เมื่อ	n	แทนค่า	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทนค่า	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	แทนค่า	ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดเท่ากับ 0.05

$$\text{แทนสูตร } n = \frac{909}{1 + 909(0.05)^2}$$

$$n = 277.70$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $\approx$ 278 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

- กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวนทั้งสิ้น 909 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 278 คน
- จำแนกครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ตามขนาดของโรงเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามขนาดของโรงเรียน และแบ่งจำนวนประชากรที่กำหนดไว้ 909 คน ออกเป็น 3 ประเภทโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งประเภทโรงเรียนนั้นแบ่งตามจำนวนนักเรียน ดังตารางที่ 3.1
- แบ่งจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 278 คน ออกเป็น 3 ประเภทโรงเรียน โดยแบ่งตามสัดส่วนของจำนวนครูในแต่ละประเภทโรงเรียน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูในแต่ละประเภทโรงเรียน} = \frac{\text{จำนวน ครูในแต่ละประเภทโรงเรียน}}{909} \times 278$$

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนขนาดใหญ่	3	263	80
2	โรงเรียนขนาดกลาง	11	335	103
3	โรงเรียนขนาดเล็ก	21	311	95
	รวม	35	909	278

- สุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการจับสลาก โดยผู้วิจัยจัดพิมพ์รายชื่อครูลงในภาชนะที่จัดเตรียมไว้ จากนั้นทำการหยิบขึ้นมาทีละรายชื่อจนครบตามจำนวนแต่ละโรงเรียน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

การลุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่			
1	โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์	107	33
2	โรงเรียนราชินีไศล	96	29
3	โรงเรียนไพร่บึงวิทยาคม	60	18
โรงเรียนขนาดกลาง			
4	โรงเรียนกันทรอมวิทยาคม	31	9
5	โรงเรียนกุศเสลาวิทยาคม	32	10
6	โรงเรียนสายธารวิทยา	35	11
7	โรงเรียนไพโรธรรมคุณวิทยา	33	10
8	โรงเรียนศรีแก้วพิทยา	30	9
9	โรงเรียนปรือใหญ่วิทยาลังกัง	35	11
10	โรงเรียนไตรมิตร	34	10
11	โรงเรียนตรีกาศประชาสามัคคี	25	8
12	โรงเรียนเมืองจันทร์วิทยาคม	25	8
13	โรงเรียนหนองทุ่มศรีสำราญวิทยา	24	7
14	โรงเรียนพรานวิบูลวิทยา	31	9
โรงเรียนขนาดเล็ก			
15	โรงเรียนฝักแพ้ววิทยา	15	5
16	โรงเรียนกระดุมทองวิทยา	12	4
17	โรงเรียนแนวแก้ววิทยา	11	3
18	โรงเรียนหนองถ่มวิทยา	14	4
19	โรงเรียนโพธิ์ธาดูประชาสรรค์	19	6
20	โรงเรียนโคกสะอาดวิทยาคม	18	6
21	โรงเรียนบักวิทยาคม	16	5
22	โรงเรียนดงรักวิทยา	18	6
23	โรงเรียนร่วมโพธิ์วิทยา	19	6
24	โรงเรียนโพธิ์วงศ์วิทยา	12	4
25	โรงเรียนนาแก้ววิทยา	13	4
26	โรงเรียนหนองหว่าประชาสรรค์	14	4
27	โรงเรียนโพธิ์ศรีสุวรรณวิทยาคม	13	4
28	โรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา	11	3

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
29	โรงเรียนदानอุดมศึกษา	13	4
30	โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม	18	6
31	โรงเรียนห้วยคำวิทยา	19	6
32	โรงเรียนประชาพัฒนศึกษา	19	6
33	โรงเรียนกุญชรศิริวิทย์	9	3
34	โรงเรียนศิลาลาดวิทยา	12	4
35	โรงเรียนโนนปูนวิทยาคม	16	5
	รวม	909	278

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 93-95)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือในการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษารายละเอียดแบบสอบถามจากงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากเครื่องมือวิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ของ อธิรพฤทธิ์ อินทรกำแหง ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ และจากเครื่องมือวิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของรุจน์ ภาษา ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย แล้วนิยามศัพท์เฉพาะบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

3.3.3 ร่างแบบสอบถามบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3

จำนวนแบบสอบถามที่สร้างและใช้จริง

บทบาทของครู	สร้าง	ต้องการจริง
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	25	22
2. ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร	25	18
รวม	50	40

3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

3.3.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และด้านสถิติ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

3.3.5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสฤษดิ์ สรรพอาษา วุฒิกการศึกษา ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3.3.5.2 นางวิไลวรรณ ใจฟอง วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ รับผิดชอบหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3.3.5.3 นางสาวยุภาภรณ์ ศรีสมบัติ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ รับผิดชอบหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของภาษา

3.3.5.4 นางสาวศรินยา สารพันธ์ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่งครู รับผิดชอบสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของภาษา

3.3.5.5 อาจารย์ ดร.อพันธ์ พูลพุทธา วุฒิการศึกษา ปร.ด. (วิจัยและวัดผลการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

3.3.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ประเด็นที่สอบถาม โดยหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index)

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.3.8 แล้วนำผลจากทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) คัดข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลปรากฏว่า มีคุณภาพ 40 ข้อ มีอำนาจจำแนก .36 ถึง .88 ผู้วิจัยจึงเลือกทั้ง 40 ข้อ ตามโครงสร้างแบบสอบถามที่เลือกไว้

3.3.9 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 288) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

3.3.10 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

3.4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 26 ธันวาคม 2561 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.4.3 รวบรวมข้อมูลได้รับกลับคืนมา จำนวน 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้จะนำมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อ แต่ละคน ตามรหัสที่กำหนด และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้ค่าสถิติดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

3.5.2 การวิเคราะห์สหพาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 100)

ระดับ	การให้คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก

2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

3.5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา วิเคราะห์ด้วย Independent Sample t-test และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียนวิเคราะห์ด้วย One-way ANOVA

3.5.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษในแบบสอบถามตอนที่ 3 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบบรรยายความเรียง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.6.1.1 ค่าความถี่ (Frequency : f) และค่าร้อยละ (Percentage : %) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 321)

$$\text{ค่าร้อยละ (\%)} = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-2)$$

เมื่อ	%	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 323)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n} \quad (3-3)$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	X_i	แทน	คะแนนของคนที่ i
	N	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 325)

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1}} \quad (3-4)$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	X_i	แทน	คะแนนของคนที่ i
	n	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

3.6.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) หาได้จากสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{n} \quad (3-5)$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์
	R	แทน	คะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

3.6.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค (Item-Total Correlation) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 303) โดยใช้สูตรดังนี้

$$r_{XY'} = \frac{n \sum XY' - \sum X \sum Y'}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2] [n \sum Y'^2 - (\sum Y')^2]}} \quad (3-6)$$

เมื่อ	$r_{XY'}$	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อ
	Y	แทน	คะแนนรวม

Y' แทน คะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนี้้นออกแล้ว

$$Y' = Y - X$$

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3.6.2.3 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่า วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 288) ดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] \quad (3-7)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวน

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.6.3.1 สถิติที่ทดสอบค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม T-test (Independent) การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน โดยมี 2 กรณี ได้แก่

1) กรณีที่ความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่มไม่เท่ากัน (Separated Variance) สูตรที่ใช้ คือ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 351-352)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$\text{โดย } df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{S_1^2}{n_1 - 1} + \frac{S_2^2}{n_2 - 1}} \quad (3-8)$$

2) กรณีที่ความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่มเท่ากัน (Pooled Variance) สูตรที่ใช้ คือ (ไพศาล วรรค้ำ, 2559, น. 351-352)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} \quad (3-9)$$

โดย $S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$ และ $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ t แทน เป็นค่าสถิติทดสอบที
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
 S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t- Distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (F- distribution)
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นที่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Probability)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 2 โดยรวม รายด้านและจำแนกเป็นรายข้อ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิเคราะห์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์

ตารางที่ 4.1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	153	55.00
1.2 หญิง	125	45.00
รวม	278	100
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	109	39.20
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	169	60.80
รวม	278	100
3. ประสบการณ์ในการสอน		
3.1 น้อยกว่า 6 ปี	103	37.10
3.2 6 – 10 ปี	77	27.70
3.3 11 – 20 ปี	51	18.30
3.4 มากกว่า 20 ปี	47	16.90
รวม	278	100

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน		
4.1 ภาษาไทย	43	15.50
4.2 คณิตศาสตร์	34	12.20
4.3 วิทยาศาสตร์	39	14.00
4.4 สังคมศึกษา	45	16.20
4.5 สุขศึกษาและพลศึกษา	25	9.00
4.6 ศิลปะ	24	8.60
4.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	25	9.00
4.8 ภาษาต่างประเทศ	31	11.20
4.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	12	4.30
รวม	278	100
5. ขนาดของโรงเรียน		
5.1 มัธยมศึกษาขนาดเล็ก	95	34.20
5.2 มัธยมศึกษาขนาดกลาง	103	37.10
5.3 มัธยมศึกษาขนาดใหญ่	80	28.80
รวม	278	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 6 ปี กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนสังคมศึกษาและขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมรายด้านและจำแนกเป็นรายข้อ

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.13	0.47	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	4.10	0.38	มาก
โดยรวม	4.12	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$) และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ($\bar{x} = 4.10$)

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ปลูกฝังให้นักเรียนมีความเคารพในสถาบันชาติ ศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	4.19	0.66	มาก
2. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีสัมมาคารวะ เคารพต่อพ่อแม่ ครู ญาติผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส เพื่อน และให้เกียรติผู้อื่น	4.10	0.54	มาก
3. ฝึกให้นักเรียนเคารพข้อตกลง กติกาที่ร่วมกันตั้ง หรือระเบียบ กฎหมาย และวัฒนธรรมที่ดีงาม	4.06	0.55	มาก
4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักบทบาท หน้าที่สิทธิ เสรีภาพของตนเอง และเคารพสิทธิเสรีภาพของคนอื่น	4.05	0.60	มาก
5. สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนในทุก ๆ วิชาที่สอน	4.04	0.62	มาก
6. ให้นักเรียนเข้าแถวเรียงลำดับก่อน-หลัง ในการส่งงาน รับสิ่งของหรือรางวัล	4.00	0.60	มาก
7. ให้นักเรียนขออนุญาตเข้าห้อง ออกห้องเรียนในเวลาครูสอน หรือเข้าไปในสถานที่ส่วนบุคคลที่มีเจ้าของ	4.01	0.52	มาก
8. ฝึกฝนให้นักเรียนพูดจาสุภาพ ไม่พูดคำหยาบ ไม่ก้าวร้าว	3.96	0.63	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9. ฝึกฝนให้นักเรียนมีมารยาทที่ดีในขณะที่เป็นฟังและผู้พูด	3.92	0.63	มาก
10. จัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนมีการวางแผนการทำงานและตัดสินใจร่วมกัน	4.27	0.66	มาก
11. ฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของทรัพย์สินส่วนรวม สาธารณประโยชน์	4.21	0.65	มาก
12. ฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	4.02	0.61	มาก
13. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้เสียสละแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นผู้มีจิตสาธารณะ	4.22	0.63	มาก
14. กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม ตลอดเวลา	3.95	0.64	มาก
15. ฝึกให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของและโอกาส แก่ผู้อื่น	3.97	0.62	มาก
16. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมากในที่ประชุม หรือในการ ทำงาน	4.01	0.62	มาก
17. ฝึกให้นักเรียนใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจ	4.03	0.59	มาก
18. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.03	0.62	มาก
19. ฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผลได้เมื่อมีการตัดสินใจ ชักถามหรือ โต้ตอบ	4.02	0.63	มาก
20. กระตุ้นและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องร่วมกัน และตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	3.98	0.63	มาก
21. ในขณะที่สอนจะใช้คำถามหรือแนวคิดต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือ พิจารณาด้วยตนเอง	3.91	0.62	มาก
22. ให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเมื่อสิ้นสุด การเรียนแต่ละครั้ง	3.99	0.53	มาก
โดยรวม	4.13	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.13$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนมีการวางแผนการทำงานและตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{x}=4.27$) ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้เสียสละแก่ประโยชน์ส่วนรวมและเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ($\bar{x}=4.22$) ฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของทรัพย์สินส่วนรวม สาธารณประโยชน์ ($\bar{x}=4.21$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ ในขณะที่สอนจะใช้คำถามหรือแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือพิจารณาด้วยตนเอง ($\bar{x}=3.91$)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรจำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.96	0.58	มาก
2. จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ	3.95	0.62	มาก
3. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านส่วนตัวและด้านสังคม หรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน	3.97	0.53	มาก
4. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด เพื่อให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ไขปัญหา มีเหตุผล และรู้จักช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น	4.02	0.51	มาก
5. จัดให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจของตนเอง มีการเลือกคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม ชมรม และร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกันของแต่ละชุมนุม	4.12	0.54	มาก
6. ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ	4.03	0.52	มาก
7. ส่งเสริมการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน และให้คำปรึกษาแก่กรรมการสถานักเรียน	4.09	0.45	มาก
8. ชี้แจงทำความเข้าใจแก่นักเรียนทุกคนถึงความสำคัญและประโยชน์ของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน	4.00	0.55	มาก
9. ส่งเสริมการทำงานของคณะกรรมการสถานักเรียน เพื่อสร้างความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความเสียสละ	4.05	0.48	มาก
10. จัดให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาโรงเรียน	3.90	0.56	มาก
11. ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อ ท างานเป็นทีม และเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.96	0.50	มาก
12. จัดให้มีการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับในกติกา ข้อบังคับของการแข่งขันกีฬาภายใน การเคารพสิทธิผู้อื่นความรับผิดชอบต่อ และความมีน้ำใจ	3.95	0.53	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
13. เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถและความถนัดในงานประชาสัมพันธ์ ได้ร่วมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น รายงานข่าวสาร จัดรายการบันเทิง ทำเอกสาร เผยแพร่ จัดป้ายนิเทศ และทางโซเชียลมีเดีย	3.94	0.53	มาก
14. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองจากสถานีวิทยุ หรือ รายการข่าว จากสื่อต่าง ๆ ในช่วงเช้า	3.97	0.53	มาก
15. ฝึกให้นักเรียนทำงานในรูปของคณะกรรมการที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรม วันสำคัญในแต่ละวันโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา	3.99	0.50	มาก
16. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบ กระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์	3.88	0.45	มาก
17. จัดให้มีกิจกรรม To Be Number 1 เพื่อส่งเสริมการแสดงออกในแนวทาง ที่ถูกต้อง โดยไม่ยุ่งกับยาเสพติด	3.92	0.53	มาก
18. จัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทยและ ท้องถิ่น	4.00	0.54	มาก
โดยรวม	4.10	0.38	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจของตนเอง มีการ เลือกคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม ชมรม และร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกัน ของแต่ละชุมนุม ($\bar{x} = 4.12$) ส่งเสริมการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน และให้คำปรึกษาแก่ กรรมการสภานักเรียน ($\bar{x} = 4.09$) ส่งเสริมการทำงานของคณะกรรมการสภานักเรียน เพื่อสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความเสียสละ ($\bar{x} = 4.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบกระบวนการดำเนินงานของ สหกรณ์ ($\bar{x} = 3.88$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 4.7

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	น้อยกว่า 6 ปี		6-10 ปี		11-20 ปี		มากกว่า 20 ปี		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.65	0.33	3.88	0.15	3.78	0.22	3.78	0.11	260.683	.000*
2. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร	4.48	0.33	3.90	0.15	3.89	0.06	3.80	0.26	136.374	.000*
โดยรวม	4.57	0.33	3.89	0.15	3.84	0.14	3.79	0.19	198.529	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe)

ตารางที่ 4.8

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างประสบการณ์ในการสอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
$\bar{X}$	4.65	3.88	3.78	3.78
น้อยกว่า 6 ปี	-	.772*	.872*	.874*
6 - 10 ปี	3.88	-	.100	.102
11 - 20 ปี	3.78		-	.002
มากกว่า 20 ปี	3.78			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) น้อยกว่า 6 ปี กับ 6 - 10 ปี 2) น้อยกว่า 6 ปี กับ 11- 20 ปี 3) น้อยกว่า 6 ปี กับมากกว่า 20 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างประสบการณ์ในการสอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

ประสบการณ์ในการสอน	น้อยกว่า 6 ปี				มากกว่า 20 ปี
	$\bar{x}$	น้อยกว่า 6 ปี	6-10 ปี	11-20 ปี	
	4.48	4.48	3.90	3.89	3.80
น้อยกว่า 6 ปี	4.48	-	.576*	.587*	.677*
6 – 10 ปี	3.90		-	.011	.101
11 – 20 ปี	3.89			-	.090
มากกว่า 20 ปี	3.80				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) น้อยกว่า 6 ปี กับ 6-10 ปี 2) น้อยกว่า 6 ปี กับ 11- 20 ปี 3) น้อยกว่า 6 ปี กับมากกว่า 20 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

บทบาทของครูในการ สร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์		สังคมศึกษา		สุขศึกษา		ศิลปะ		การทำงานอาชีพ		ภาษาต่างประเทศ		กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.47	0.39	3.97	0.18	3.83	0.07	4.81	0.10	3.79	0.09	3.80	0.30	3.73	0.13	3.80	0.11	3.88	0.05	150.656	.000*
2. ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร	4.36	0.17	4.03	0.13	3.82	0.12	4.61	0.43	3.86	0.08	3.90	0.06	3.87	0.35	3.78	0.10	4.45	0.11	63.475	.000*
โดยรวม	4.42	0.28	4.00	0.16	3.83	0.10	4.71	0.27	3.83	0.09	3.85	0.18	3.80	0.24	3.79	0.11	4.17	0.08	107.066	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.11

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาต่างประเทศ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
$\bar{X}$	4.47	3.97	3.83	4.81	3.79	3.80	3.73	3.80	4.88
ภาษาไทย	4.77	.497*	.644*	-.337*	.678*	.665*	.741*	.674*	-.408*
คณิตศาสตร์	3.97	-	.147	-.384*	.181	.168	.244*	.177	-.906*
วิทยาศาสตร์	3.83		-	-.981*	.034	.021	.097	.030	-1.052*
สังคมศึกษา	4.81			-	1.014*	1.002*	1.078*	1.011*	-.072
สุขศึกษา	3.79				-	-.012	-.064	-.003	-1.086*
ศิลปะ	3.80					-	.076	.009	-1.074*
การงานอาชีพ	3.73						-	-.067	-1.150*
ภาษาต่างประเทศ	3.80							-	-1.083*
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.88								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 20 คู่ ได้แก่ 1) ภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ 2) ภาษาไทยกับวิทยาศาสตร์ 3) ภาษาไทยกับสังคมศึกษา 4) ภาษาไทยกับสุขศึกษาและพลศึกษา 5) ภาษาไทยกับศิลปะ 6) ภาษาไทยกับการงานอาชีพและเทคโนโลยี 7) ภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศ 8) ภาษาไทยกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 9) คณิตศาสตร์กับสังคมศึกษา 10) คณิตศาสตร์กับการงานอาชีพและเทคโนโลยี 11) คณิตศาสตร์กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 12) วิทยาศาสตร์กับสังคมศึกษา 13) วิทยาศาสตร์กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 14) สังคมศึกษา

สุขศึกษาและพลศึกษา 15) สังคมศึกษากับศิลปะ 16) สังคมศึกษากับการงานอาชีพและเทคโนโลยี 17) สังคมศึกษากับภาษาต่างประเทศ 18) สุขศึกษากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 19) ศิลปะกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 20) การงานอาชีพและเทคโนโลยีกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 21) ภาษาต่างประเทศกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน		ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาต่างประเทศ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
	$\bar{X}$	4.36	4.03	3.82	4.61	3.86	3.90	3.87	3.78	4.45
ภาษาไทย	4.36	-	.333*	.454*	-.247*	.504*	.464*	.491*	.588*	-.085
คณิตศาสตร์	4.03		-	.212	-.580*	.171	.131	.158	.255*	-.418*
วิทยาศาสตร์	3.82			-	-.792*	-.041	-.081	-.054	.043	-.630*
สังคมศึกษา	4.61				-	.751*	.711*	.738*	.835*	.162
สุขศึกษา	3.86					-	-.040	-.013	.084	-.589*
ศิลปะ	3.90						-	.027	.124	-.549*
การงานอาชีพ	3.87							-	.097	-.576*
ภาษาต่างประเทศ	3.78								-	-.673*
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.45									-

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 20 คู่ ได้แก่ 1) ภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ 2) ภาษาไทยกับวิทยาศาสตร์ 3) ภาษาไทยกับสังคมศึกษา 4) ภาษาไทยกับสุขศึกษาและพลศึกษา 5) ภาษาไทยกับศิลปะ 6) ภาษาไทยกับการงานอาชีพและเทคโนโลยี 7) ภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศ 8) คณิตศาสตร์กับสังคมศึกษา 9) คณิตศาสตร์กับภาษาต่างประเทศ 10) คณิตศาสตร์กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 11) วิทยาศาสตร์กับสังคมศึกษา 12) วิทยาศาสตร์กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 13) สังคมศึกษากับสุขศึกษาและพลศึกษา 14) สังคมศึกษากับศิลปะ 15) สังคมศึกษากับการงานอาชีพ 16) สังคมศึกษากับภาษาต่างประเทศ 17) สุขศึกษากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 18) ศิลปะกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 19) การงานอาชีพและเทคโนโลยีกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 20) ภาษาต่างประเทศกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	มัธยมศึกษาขนาดเล็ก		มัธยมศึกษาขนาดกลาง		มัธยมศึกษาขนาดใหญ่		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.78	0.18	3.93	0.17	4.81	0.14	963.845	.000*
2. ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร	3.85	0.19	3.98	0.21	4.54	0.34	184.864	.000*
โดยรวม	3.82	0.19	3.96	0.19	4.68	0.24	574.35	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ตารางที่ 4.14

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างขนาดของโรงเรียน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขนาดของโรงเรียน	มัธยมศึกษาขนาดเล็ก			มัธยมศึกษาขนาดกลาง	มัธยมศึกษาขนาดใหญ่
	$\bar{x}$	3.78	3.93	4.81	
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก	3.78	-	-.152*	-1.034*	
มัธยมศึกษาขนาดกลาง	3.93		-	-.882*	
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่	4.81			-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) มัธยมขนาดเล็กกับมัธยมขนาดกลาง 2) มัธยมขนาดเล็กกับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 3) มัธยมศึกษาขนาดกลางกับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 4.15

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระหว่างขนาดของโรงเรียน กับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

ขนาดของโรงเรียน	มัธยมศึกษาขนาดเล็ก			มัธยมศึกษาขนาดกลาง	มัธยมศึกษาขนาดใหญ่
	$\bar{x}$	3.85	3.98	4.54	
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก	3.85	-	-.132*	-.694*	
มัธยมศึกษาขนาดกลาง	3.98		-	-.562*	
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่	4.54			-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) มัธยมขนาดเล็กกับมัธยมศึกษาขนาดกลาง 2) มัธยมศึกษาขนาดเล็กกับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 3) มัธยมศึกษาขนาดกลางกับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ตามตารางที่ 4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.16

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	ความถี่ (คน)
1. ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	11
2. ในการจัดการเรียนการสอนครูควรยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และควรลดบทบาทของตนเองลงให้มากที่สุด และมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย	8
3. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในทางที่ถูกต้อง	13
4. ครูควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	16
5. ครูควรจัดกิจกรรมการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานและร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคม เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน	17
6. ครูควรจัดกิจกรรมฝึกทักษะให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน	10
7. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้สื่อจากอินเทอร์เน็ต เช่น คลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยจาก YouTube เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยแก่นักเรียนที่เหมาะสมกับยุคสมัย	21
8. ครูควรส่งเสริมให้กิจกรรมสภานักเรียนเข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	24
9. ครูควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เป็นผู้ให้แก่สังคม	22
10. ควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มกับชุมชน ทำโครงการต่างๆ เช่น การออมทรัพย์ การหารายได้ การพัฒนาอาชีพ การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น	15

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ครูได้ให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เรียงตามลำดับที่มีความถี่สูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้

1. ครูควรส่งเสริมให้กิจกรรมสภานักเรียนเข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความถี่ จำนวน 24 คน
2. ครูควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เป็นผู้ให้แก่สังคมมีความถี่จำนวน 22 คน

3. ครูควรส่งให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้สื่อจากอินเทอร์เน็ต เช่น คลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยจาก YouTube เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนที่เหมาะสมกับยุคสมัยมีความถี่ จำนวน 21 คน
4. ครูควรจัดกิจกรรมการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานและร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคม เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน มีความถี่ จำนวน 17 คน
5. ครูควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความถี่ จำนวน 16 คน
6. ควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มกับชุมชน ทำโครงการต่าง ๆ เช่น การออมทรัพย์ การหารายได้ การพัฒนาอาชีพ การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น มีความถี่ จำนวน 15 คน
7. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในทางที่ถูกต้อง มีความถี่ จำนวน 13 คน
8. ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนมีความถี่ จำนวน 11 คน
9. ครูควรจัดกิจกรรมฝึกทักษะให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความถี่ จำนวน 10 คน
10. ในการจัดการเรียนการสอนครูควรยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และควรลดบทบาทของตนเองลงให้มากที่สุด และมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีความถี่จำนวน 8 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.1 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.13$) และด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ($\bar{X} = 4.10$)

5.1.1.1 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนมีการวางแผนการทำงานและตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 4.27$) ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้เสียสละแก่ประโยชน์ส่วนรวมและเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.22$) ฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของทรัพย์สินส่วนรวม สาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.21$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ในขณะที่สอนจะใช้คำถามหรือแ่งคิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือพิจารณาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.91$)

5.1.1.2 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจของตนเอง มีการเลือกคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม ชมรม และร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกันของ

แต่ละชุมชน ($\bar{X} = 4.12$) ส่งเสริมการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน และให้คำปรึกษาแก่กรรมการสถานักเรียน ($\bar{X} = 4.09$) ส่งเสริมการทำงานของคณะกรรมการสถานักเรียน เพื่อสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความเสียสละ ($\bar{X} = 4.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบกระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์ ($\bar{X} = 3.88$)

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

5.1.2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

5.1.2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

5.1.2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.4 ครูที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.5 ครูที่มีขนาดโรงเรียนที่สอนแตกต่างกัน มีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษเรียงตามลำดับที่มีความถี่สูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้

5.1.3.1 ครูควรส่งเสริมให้กิจกรรมสถานักเรียนเข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความถี่จำนวน 24 คน

5.1.3.2 ครูควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เป็นผู้ให้แก่สังคม มีความถี่จำนวน 22 คน

5.1.3.3 ครูควรส่งให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้สื่อจากอินเทอร์เน็ต เช่น คลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยจาก YouTube เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียนที่เหมาะสมกับยุคสมัยมีความถี่จำนวน 21 คน

5.1.3.4 ครูควรจัดกิจกรรมการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานและร่วมกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคม เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนมีความถี่ จำนวน 17 คน

5.1.3.5 ครูควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีความถี่ จำนวน 16 คน

5.1.3.6 ควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มกับชุมชน ทำโครงการต่าง ๆ เช่น การออมทรัพย์ การหารายได้ การพัฒนาอาชีพ การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น มีความถี่จำนวน 15 คน

5.1.3.7 ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในทางที่ถูกต้อง มีความถี่จำนวน 13 คน

5.1.3.8 ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงงานศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน มีความถี่จำนวน 11 คน

5.1.3.9 ครูควรจัดกิจกรรมฝึกทักษะให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความถี่จำนวน 10 คน

5.1.3.10 ในการจัดการเรียนการสอนครูควรยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และควรลดบทบาท ของตนเองลงให้มากที่สุด และมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีความถี่จำนวน 8 คน

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และ สมมติฐานการวิจัยได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุกด้าน เป็นเพราะว่าโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มุ่งจัดการ ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้ เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ

เป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ผู้เรียนมีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ พลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-5) ซึ่งวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับ กระบวนการและวิถีชีวิตประชาธิปไตย ที่ต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ประสพการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เติบโตเป็นพลเมืองดีและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม และประเทศชาติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ค่านึง ชัยสุวรรณรักษ์ (2549, น. 34) การส่งเสริมให้เยาวชน ในระดับมัธยมศึกษาที่มีคุณลักษณะและมีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่เพียงให้ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตย หรือการจัดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เท่านั้น แต่ละคนต้องปลูกฝังให้เกิดเป็นวิถีชีวิตและ ชีววิถีพฤติกรรมประชาธิปไตย จนเกิดเป็นนิสัยที่ถาวร ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และถือว่าการจัดการศึกษาเป็นเพียงการเตรียมการเพื่อชีวิตในอนาคตเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการดำเนิน ชีวิตจริงไปพร้อมกับการเรียนด้วย

5.2.1.1 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ อาจเป็นเพราะว่าครู จัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ตามคุณลักษณะ 3 ประการ ทั้งด้านคารว ธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า การที่จะสร้างให้ผู้เรียนมีวิถีชีวิต ประชาธิปไตยนั้น ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนการอยู่ร่วมกันอย่างมีคารวธรรมต่อกัน คือ ยอมรับนับถือ ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ คือ สามารถทำงานร่วมกันประสานงานกันได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้ต้องอาศัยหลักปัญญาธรรม คือ การใช้หลัก ความมีเหตุผลในการคิดการพูด การกระทำและการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ มีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกัน และครูเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งที่จะสร้างเสริมและพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ในการดำเนินชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ค่านิยม และสร้าง จิตสำนึก รวมทั้งการสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยในชีวิตจริง ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยกระทรวงศึกษาธิการ (2536, น. 44) ได้อธิบายแนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยว่าเป็นการจัด กระบวนการเรียนการสอนที่ทำกันอยู่ทั่ว ๆ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน เป็นสำคัญ ครูใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความรู้ตามเนื้อหาวิชาและฝึกให้เป็นนิสัย

ประชาธิปไตย นักเรียนก็จะได้รับทั้งความรู้ตามเนื้อหาและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และการจัดการเรียน การสอนแบบประชาธิปไตย เป็นการใช้ทุกเนื้อหาวิชาใช้ทุกกิจกรรมที่ครูจัดให้เป็นสื่อ เป็นเวทีให้นักเรียน ฝึกให้เกิดทั้งความตามเนื้อหาวิชาให้เกิดวิถีประชาธิปไตย นอกจากนี้จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียนให้ส่งเสริมประชาธิปไตยแล้ว กิจกรรมนอกห้องเรียนก็ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมวิถีชีวิต ประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียนด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจน์ ภาษา (2555, น. 172-173) ได้ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาใน โรงเรียนประชาธิปไตย ตัวอย่างผลการวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมในชั้นเรียน ครูสังคมศึกษาร้อยละ 87.7 ใช้การวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์บ้านเมือง ร้อยละ 86 ใช้การอภิปราย ร้อยละ 84.2 ใช้การวิเคราะห์กรณี ตัวอย่าง และร้อยละ 79.2 ให้นักเรียนทำโครงการโดยเฉพาะโครงการจิตอาสาและโครงการพัฒนาชุมชน และนักเรียนเห็นว่าครูจัดกิจกรรมดังกล่าวบ่อยครั้ง ในส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ในขณะที่สอน จะใช้คำถามหรือแ่งคิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรองหรือพิจารณาด้วยตนเองในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบ ร่วมแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยอาจเป็นเพราะว่า ในขณะที่สอนครูไม่ได้ตั้งคำถามหรือแ่งคิดต่าง ๆ แต่ครูให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ หรือ จากสถานการณ์จริง เมื่อเกิดปัญหาสมาชิกในกลุ่มร่วมกันประชุม วางแผนแก้ไขปัญหาและครูคอยเป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการจัดเรียนรู้โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญของ ญัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545, น.10) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนของผู้เรียน เพื่อคอยช่วยเหลือแนะนำออกแบบกิจกรรมและแก้ไขข้อผิดพลาด ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของตนเองส่งเสริมให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเอง ในการเรียนรู้ เพื่อสามารถนำความรู้และทักษะที่เกิดจากวิธีการเรียนรู้ของตนเองไปใช้ในการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้จริง ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อให้การเรียนรู้เกิดจากบทบาทของผู้เรียนเอง ตั้งแต่มีส่วนร่วมในการ กำหนดสาระที่จะเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มกำลังความสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียน ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ความรู้ที่เกิดจากการแสวงหาหรือปฏิบัติจนเข้าใจ จดจำ รู้จริง และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.1.2 บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากและ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้ออาจเป็นเพราะว่าบทบาทของครู นอกจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้แล้ว ครูยังมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน ครูเป็นผู้ออกแบบส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม เป็นผู้ให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา กิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันคิด

ร่วมกันจัดขึ้น การดำเนินงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ วางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันทำกิจกรรม และประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้นการการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรควรเริ่มดำเนินการไปพร้อมกับการฝึกฝนให้นักเรียนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 2) ซึ่งกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นแต่ละกิจกรรมสามารถสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนได้ เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีการส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะกิจกรรมนักเรียนมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด เพื่อให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ไขปัญหา มีเหตุผล และรู้จักช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีการจัดให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจของตนเอง มีการเลือกคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม ชมรม และร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกันของแต่ละชุมนุม กิจกรรมสถานักเรียนมีการส่งเสริมการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน และให้คำปรึกษาแก่กรรมการสถานักเรียน ส่งเสริมการทำงานของคณะกรรมการสถานักเรียน เพื่อสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความเสียสละซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจน์ ภาษา (2555, น. 172-173) ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตย ตัวอย่างผลการวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรครูสังคมศึกษา ร้อยละ 76.5 จัดกิจกรรมลูกเสือ และครูสังคมศึกษาร้อยละ 81.9 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งประธานหรือหัวหน้าชุมนุม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบกระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์ กิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งหลักการของสหกรณ์สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตยที่เปิดให้สมาชิกมีส่วนร่วม กิจกรรมสหกรณ์ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา โดยการระดมทุนจากสมาชิกสหกรณ์เพื่อเป็นทุนดำเนินการ แต่มีหลายโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ โดยให้นักเรียนสมัครสมาชิกแล้วระดมทุนแต่ให้ร้านค้าภายนอกประมวลกิจการสหกรณ์พอสิ้นปีก็มีการปันผลกำไรให้แก่สมาชิก โดยสมาชิกไม่ได้มีส่วนร่วมดำเนินการอย่างจริงจังซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ที่ว่า การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตยพึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของ

สหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2558) และกิจกรรมสหกรณ์ก็เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานทางจิตใจให้กับนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีนิสัยรักการทำงาน มีความรับผิดชอบร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นั่นคือการเกิดอุดมการณ์ให้กับนักเรียนซึ่งจะเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสหกรณ์ในอนาคตและนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบเพศและระดับการศึกษาส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษไม่พบความแตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์ในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนและขนาดของโรงเรียนส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษแตกต่างกัน

5.2.2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมไม่พบความแตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า วิชาชีพครูก็ไม่ได้จำกัดเป็นงานสำหรับครูเพศชายหรือเพศหญิงโดยเฉพาะ ทั้งครูเพศชายและเพศหญิง เมื่อได้มาประกอบวิชาชีพครูแล้ว ล้วนแต่เป็นผู้ที่มีศักยภาพที่จะมุ่งในการทำหน้าที่การสอนและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเต็มที่ทุกเพศไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา หนองทุ่ม (2559, น. 92) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโซโย พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกันและมีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับ บทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโซโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.2.2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ไม่พบความแตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันแต่ได้รับการศึกษาอบรมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เนื่องจากโลกยุคปัจจุบันเป็นความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย และช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีหลายช่องทาง ส่งผลให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองเพื่อที่จะนำมาพัฒนาบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนครูสามารถนำสื่อต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษยุทธศาสตร์ด้านการศึกษามุ่งพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสถานศึกษาพัฒนาระบบนิเทศทางการศึกษาและส่งเสริมและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, 2559, น. 102)

5.2.2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 6 ปี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 6 ปี อาจเป็นผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและทุ่มเทในบทบาทหน้าที่ครู หรืออาจกำลังประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กลีบจันทร์เจริญสุข (2553, น. 70) ได้ศึกษาการศึกษผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูบรรจุใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูที่บรรจุจากการสอบแข่งขันจากบุคคลทั่วไปมีผลการประเมินเริ่มต้นอยู่ในระดับ พอใช้เมื่อผ่านการทดลองปฏิบัติงานตามกำหนดผลการประเมินทั้งสองด้าน อยู่ในระดับดีส่วนข้าราชการครูที่บรรจุจากการคัดเลือกจากพนักงานราชการมีผลการประเมินด้านการปฏิบัติตนเริ่มต้นอยู่ในระดับดีและผลการประเมินด้านการปฏิบัติงานเริ่มต้นอยู่ในระดับพอใช้เมื่อผ่านการทดลองปฏิบัติงานตามกำหนดผลการประเมินทั้งสองด้านอยู่ในระดับดี

5.2.2.4 ครูที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนแตกต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ และรองลงมา คือ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาจจะเป็นเพราะว่ารายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา มุ่งให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย บทบาทของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงสอดคล้องกับแนวทางในการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกและยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 114) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม

เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด นักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมชุมนุม และชมรมสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น.2) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจน์ ภาษา (2555, น. 172-173) ได้ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตยอย่างผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมในชั้นเรียน ครูสังคมศึกษาร้อยละ 87.7 ใช้การวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์บ้านเมือง ร้อยละ 86 ใช้การอภิปราย ร้อยละ 84.2 ใช้การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง และร้อยละ 79.2 ให้นักเรียนทำโครงการ โดยเฉพาะโครงการจิตอาสาและโครงการพัฒนาชุมชน และนักเรียนเห็นว่าครูจัดกิจกรรมดังกล่าวบ่อยครั้ง 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 76.5 จัดกิจกรรมลูกเสือ และครูสังคมศึกษาร้อยละ 81.9 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งประธานหรือหัวหน้าชุมนุม 3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครูสังคมศึกษาที่สำคัญ คือ มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง และ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งนักเรียนเห็นว่าครูปฏิบัติเป็นประจำ

5.2.2.5 ครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันส่งผลให้บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีครูและบุคลากรครบ มีทรัพยากรอื่น ๆ เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่สอนและส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องรับผิดชอบงานพิเศษอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน ทำให้ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมสามารถจัดการเรียนรู้และมีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอาจจะมีครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ครบครูสอนไม่ตรงตามสาขาที่จบ ครูต้องรับผิดชอบภาระงานพิเศษอื่นนอกเหนือจากการสอนมาก และขาดแคลนงบประมาณ สื่อการจัดการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ทำให้มีความพร้อมสามารถจัดการเรียนรู้และมีบทบาทในการสร้างเสริมประชาธิปไตยได้ไม่เต็มที่

5.2.3 ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้สรุปจากข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด เรียงอันดับสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

5.2.3.1 ครูควรส่งเสริมให้กิจกรรมสถานักเรียนเข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีกิจกรรมสถานักเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งของนักเรียน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการนิเทศธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็งของสังคมไทย สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน การดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครอง โดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 4)

5.2.3.2 ครูควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เป็นผู้ให้แก่สังคม กิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาคติใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น.56)

5.2.3.3 ครูควรส่งให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้สื่อจากอินเทอร์เน็ต เช่น คลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยจาก YouTube เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้แก่เด็กนักเรียนที่เหมาะสมกับยุคสมัย ในการจัดการเรียนการสอนครูควรจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองได้ทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญสื่อที่มีการเคลื่อนไหว มีเสียง ที่นอกเหนือจากการบรรยาย ทำให้ผู้เรียนตื่นตื้นไม่เบื่อหน่าย และส่งผลดีแก่ผู้เรียน คือ ผู้เรียนสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ในวันและเวลาใดก็ได้ตามที่ต้องการผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ผ่านทาง YouTube ได้ตลอดเวลา ไม่เพียงทางด้านการศึกษาเท่านั้น YouTube ยังมีวิดีโอที่น่าสนใจอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็น ดิว ข้อสอบ สื่อการเรียนรู้ สอนทำอะไรต่าง ๆ อีกมากมายให้เราได้เลือกชม และสามารถแชร์แบ่งปัน วิดีโอที่น่าสนใจส่งต่อให้เพื่อนผ่าน โซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์ค ได้อีกด้วย

YouTube จึงนับเป็นอีกหนึ่งเว็บไซต์ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียน ในยุคของเทคโนโลยีที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อโลกในปัจจุบันนี้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาพัฒนาครูเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 จากการศึกษาพบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงเสนอให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคิด วางแผน และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน การคิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่กำหนดขึ้นพยายามลดบทบาทในการเป็นผู้สอน ผู้นำ ผู้บอก ควรปฏิบัติตนเหมือนผู้กำกับการแสดง

การวิเคราะห์บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ในขณะที่สอนจะใช้คำถามหรือแ่งคิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือพิจารณาด้วยตนเองผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ครูพยายามสอนให้นักเรียนรู้จักคิดโดยกระตุ้นให้นักเรียนคิดและโต้ตอบด้วยเหตุผลโดยใช้คำถาม ซึ่งเป็นเทคนิคสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การถามจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ โดยกระบวนการถามจะช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ได้ข้อมูลป้อนกลับทั้งด้านการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่าง ๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิด

ความท้าทาย โดยบทบาทผู้เรียน จะเรียนรู้จากคิดเพื่อสร้างข้อคำถามและคำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และกระตุ้นการคิดให้นักเรียนได้เกิดทักษะการคิดพยายามให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน

5.3.1.2 จากการศึกษาพบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร อยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบกระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์ผู้วิจัยจึงเสนอให้ครูส่งเสริมการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนโดยบูรณาการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากรูปแบบ กระบวนการของสหกรณ์ เพราะหลักการของสหกรณ์สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตยที่เปิดให้สมาชิกมีส่วนร่วม กิจกรรมสหกรณ์ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา โดยการระดมทุนจากสมาชิกสหกรณ์เพื่อเป็นทุนดำเนินการ และเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานทางจิตใจให้กับนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีนิสัยรักการทำงาน มีความรับผิดชอบร่วมกันการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นั่นคือการเกิดอุดมการณ์ให้กับนักเรียนซึ่งจะเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสหกรณ์ในอนาคตและนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาภายในจังหวัด หรือระดับประเทศ

5.3.2.2 ควรมีการการศึกษบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาภายในจังหวัดหรือระดับประเทศ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กมล สมวิเชียร. (2516). *ประชาธิปไตยกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2558). *หลักการสหกรณ์*. สืบค้นจาก http://www1.cpd.go.th/ewt_news.php?nid=136&filename=index
- กรวรรณ เกียรติไกรศิริ. (2557). *การสร้างความเป็นพลเมืองผู้ตื่นผู้รู้ตามระบอบประชาธิปไตย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *นโยบายสถานศึกษา 3 D เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา 3D และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3D*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- กฤษ พรหมจันทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2531). *การบริหารกิจกรรมนักเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กลีบจันทร์ เจริญสุข. (2553). *ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูบรรจุใหม่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- คำนิง ชัยสุวรรณรักษ์. (2523). *บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คำนึ่ง ชัยสุวรรณรักษ์. (2549). *ประชาธิปไตยในวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- จรงใจ บุญเรืองรอด. (2536). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2543). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- เจริญ ไวรวิจันกุล. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ชญาณิน กฤติยะโชติ. (2557). *กลยุทธ์การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ทฤษฎี แนวปฏิบัติและผลการวิจัย*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ญาติา ศรีอรุณ. (2557). *การศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาที่มีต่อการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล นาคะโยคี. (2543). *บทบาทของครูผู้สอนในการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐวุฒิ กิรุ่งเรือง. (2545). *ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์.
- ดนัย ไชโยธยา. (2534). *เส้นทางสังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์.
- ทศพล มีพรหม. (2553). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านคำสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2520). *ระบอบประชาธิปไตย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธีรพทุทธ์ อินทรกำแหง. (2544). *บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประดับ นิลพังงา. (2524). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.

- พัฒนา หนองพุ่ม. (2559). *บทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโซโย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิกุล ภูมิโคกรักษ์. (2558). *ความเป็นครู*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ไพศาล วรรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรารุช ภาวะโสภณ. (2558). *ศึกษาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภูวดล สายสุวรรณ. (2557). *การศึกษาลักษณะและแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มนูญ ศิริวรรณ. (2523). *ประชาธิปไตย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : คณะทำงานรณรงค์แก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย.
- รจนา สารการ. (2554). *ปัญหาและแนวทางการเสริมสร้างงานประชาธิปไตยในโรงเรียนบ้านหนองเรือ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. สืบค้นจาก <http://www.mratchakitcha.soc.go.th/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- รุจน์ ภาขา. (2555). *บทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา ศุกรียพงศ์. (2552). *คุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชัย หวังสวาสดิ์. (2559). *รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สงวน สิทธิเลิศอรุณ. (2525). *ชุดการสอนจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่งเสริมวิชาการ.

สมเกียรติ เกียรติเจริญ. (2549). *ลัทธิการเมือง (ประชาธิปไตย สังคมนิยม ฟาสซิสและนาซี)*.

ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย*

สำหรับครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: สหાયบล็อกรและการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม*

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรม*

สภานักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธรูปแห่งชาติ.

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา*

ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

พระพุทธรูปแห่งชาติ.

สำเร็จ คำโหมง. (2560). *ความเป็นครู*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สุพาลีตร สมเขาใหญ่. (2557). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/578445>

สุพิณ บุญชูวงศ์. (2542). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สุนา ระบอบ. (2540). *เอกสารประกอบกิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. (2559). *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) องค์การ*

บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. สืบค้นจาก <http://www.pao-sisaket.go.th/2013/>

อมร รักษาสัตย์. (2539). *ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครอง*

หลายประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทิศ ทาหอม. (2557). *บทบาทของครูด้านผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรมในทัศนะของนักศึกษา*

ระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต

พัฒนบริหารศาสตร์.

อุรสา พรหมทา. (2560). *ความเป็นครูมืออาชีพ*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2526). *กิจกรรมนักเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Journell, W. (2011). *Teaching Politics in Secondary Education: Analyzing instruction*

from the 2008 Presidential Election. The social studies.

- Palmer.J.J. (1986). *A Study of the Trends in Content and Methodology Government in Secondary School in the United States*. Pissertation Abstracts Internationl. February.
- Wood, B. E. (2012). *Scales of Active Citizenship: New Zealand Teachers' Diverse Perceptions and Practices*. International Journal of Progressive Education.
- Zhang, Torney-Purta and Barber.(2012). *Students' Conceptual Knowledge Skills in Civic Education: Identifying Cognitive Profiles and Classroom Corielates*. Theory & Pesearch in Social Education.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย
เรื่องการศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
  2. ส่วนประกอบของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
    - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
    - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
  3. ในการตอบแบบสอบถามขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โปรดอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง และขอให้ตอบตามสภาพการปฏิบัติจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
  4. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับ ไม่มีผิดหรือถูก และจะไม่มีผลเสียหายต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม
- ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าหัวข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์ในการสอน

- น้อยกว่า 6 ปี
 6-10 ปี
 11 - 20 ปี
 มากกว่า 20 ปี

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

☐ ภาษาไทย	☐ สุขศึกษาและพลศึกษา
☐ คณิตศาสตร์	☐ ศิลปะ
☐ วิทยาศาสตร์	☐ การงานอาชีพและเทคโนโลยี
☐ สังคมศึกษา	☐ ภาษาต่างประเทศ
☐ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	

5. ขนาดของโรงเรียน

- มัธยมศึกษาขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน)
 มัธยมศึกษาขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 501 - 1,500 คน)
 มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย

คำชี้แจง คำถามในตอนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร

ขอให้ท่านพิจารณาว่า ท่านมีบทบาทอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ การปฏิบัติจริงของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อมูลการดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	ศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับบทบาท สิทธิ หน้าที่ก่อนที่จะจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง				✓	

จากตัวอย่างการตอบแบบสอบถามข้อ (0) ผู้ตอบแบบสอบถามเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับการปฏิบัติ 2” หมายความว่า ผู้ตอบมีบทบาทในการปฏิบัติจริงในข้อดังกล่าว อยู่ในระดับน้อย

ข้อที่	บทบาท	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1	ปลูกฝังให้นักเรียนมีความเคารพในสถาบันชาติ ศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์					
2	ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีสัมมาคารวะ เคารพต่อพ่อ แม่ ครู ญาติผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส เพื่อน และให้เกียรติผู้อื่น					
3	ฝึกให้นักเรียนเคารพข้อตกลง กติกาที่ร่วมกันตั้ง หรือระเบียบ กฎหมาย และวัฒนธรรมที่ดีงาม					
4	ฝึกให้นักเรียนรู้จักบทบาท หน้าที่สิทธิ เสรีภาพของตนเอง และเคารพสิทธิ เสรีภาพของคนอื่น					
5	สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนในทุก ๆ วิชาที่สอน					
6	ให้นักเรียนเข้าแถวเรียงลำดับก่อน-หลัง ในการส่งงาน รับสิ่งของหรือรางวัล					
7	ให้นักเรียนขออนุญาตเข้าห้อง ออกห้องเรียนในเวลาครูสอน หรือเข้าไป ในสถานที่ส่วนบุคคลที่มีเจ้าของ					
8	ฝึกฝนให้นักเรียนพูดจาสุภาพ ไม่พูดคำหยาบ ไม่ก้าวร้าว					
9	ฝึกฝนให้นักเรียนมีมารยาทที่ดีในขณะที่เป็นฟังและผู้พูด					
10	จัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนมีการวางแผนการทำงานและตัดสินใจร่วมกัน					
11	ฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของทรัพย์สินส่วนรวม สาธารณประโยชน์					
12	ฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง					
13	ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้เสียสละแก่ประโยชน์ส่วนรวมและเป็นผู้มีจิตสาธารณะ					
14	กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานภายในกลุ่มตลอดเวลา					
15	ฝึกให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของและโอกาสแก่ผู้อื่น					
16	ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมากในที่ประชุม หรือในการทำงาน					
17	ฝึกให้นักเรียนใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจ					
18	ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
19	ฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผลได้เมื่อมีการตัดสินใจ ชักถามหรือโต้ตอบ					
20	กระตุ้นและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องร่วมกันและตัดสินใจโดยใช้เหตุผล					
21	ในขณะที่สอนจะใช้คำถามหรือแง่คิดต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือพิจารณาด้วยตนเอง					
22	ให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเมื่อสิ้นสุดการเรียนแต่ละครั้ง					

ข้อที่	บทบาท	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร						
23	จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล					
24	จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักสิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ					
25	ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านส่วนตัวและด้านสังคม หรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน					
26	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด เพื่อให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ไขปัญหา มีเหตุผล และรู้จักช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น					
27	จัดให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจของตนเอง มีการเลือกคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม ชมรม และร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกันของแต่ละชุมนุม					
28	ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ					
29	ส่งเสริมการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน และให้คำปรึกษาแก่กรรมการสภานักเรียน					
30	ชี้แจงทำความเข้าใจแก่นักเรียนทุกคนถึงความสำคัญและประโยชน์ของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน					
31	ส่งเสริมการทำงานของคณะกรรมการสภานักเรียน เพื่อสร้างความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ และความเสียสละ					
32	จัดให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาโรงเรียน					
33	ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน เพื่อให้มีความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม และเกิดความคิดสร้างสรรค์					
34	จัดให้มีการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับในกตึกา ข้อบังคับของการแข่งขันกีฬาภายใน การเคารพสิทธิผู้อื่นความรับผิดชอบ และความมีน้ำใจ					
35	เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถและความถนัดในงานประชาสัมพันธ์ ได้ร่วมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น รายงานข่าวสาร จัดรายการบันเทิง ทำเอกสาร เผยแพร่ จัดป้ายนิเทศ และทางโซเชียลมีเดีย					

ข้อที่	บทบาท	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
36	ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองจากสถานีวิทยุ หรือ รายการข่าว จากสื่อต่าง ๆ ในช่วงเช้า					
37	ฝึกให้นักเรียนทำงานในรูปของคณะกรรมการที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรม วันสำคัญในแต่ละวันโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา					
38	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ทั้งจากรูปแบบ กระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์					
39	จัดให้มีกิจกรรม To Be Number 1 เพื่อส่งเสริมการแสดงออกในแนวทาง ที่ถูกต้องโดยไม่ยุ่งกับยาเสพติด					
40	จัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น					

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อบทบาทของครูในการ สร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....
5. ....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

Item (ข้อ)	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation (ค่าอำนาจจำแนก)	Cronbach's Alpha if Item Deleted (ค่าความเชื่อมั่น)
ข้อ1	138.1325	302.937	.864	.967
ข้อ2	138.2325	299.204	.888	.967
ข้อ3	138.1658	301.542	.828	.967
ข้อ4	138.1992	300.340	.881	.967
ข้อ5	138.2658	300.355	.907	.967
ข้อ6	138.7658	320.014	.364	.969
ข้อ7	138.7658	319.812	.377	.969
ข้อ8	138.7992	318.572	.438	.969
ข้อ9	137.9325	310.864	.623	.968
ข้อ10	137.6325	315.383	.565	.968
ข้อ11	137.6658	313.950	.617	.968
ข้อ12	137.6325	315.383	.565	.968
ข้อ13	137.6325	315.383	.565	.968
ข้อ14	137.5658	320.234	.548	.968
ข้อ15	137.5658	320.234	.548	.968
ข้อ16	137.9325	310.864	.511	.969
ข้อ17	137.5658	320.234	.548	.968
ข้อ18	137.8992	311.734	.546	.968
ข้อ19	137.9325	310.864	.623	.968
ข้อ20	138.0325	304.902	.727	.968
ข้อ21	137.7992	308.782	.636	.968
ข้อ22	137.7992	308.782	.636	.968
ข้อ23	137.5658	320.234	.548	.968
ข้อ24	137.7992	308.782	.636	.968
ข้อ25	137.8658	308.628	.595	.968
ข้อ26	137.6325	315.383	.565	.968
ข้อ27	138.0325	307.768	.705	.968

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

Item (ข้อ)	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation (ค่าอำนาจจำแนก)	Cronbach's Alpha if Item Deleted (ค่าความเชื่อมั่น)
ข้อ28	137.6325	315.383	.565	.968
ข้อ29	137.6992	312.584	.602	.968
ข้อ30	137.5658	320.234	.548	.968
ข้อ31	137.6992	315.443	.699	.968
ข้อ32	138.2325	299.204	.888	.967
ข้อ33	138.2325	304.722	.696	.968
ข้อ34	138.1992	300.340	.881	.967
ข้อ35	138.7992	318.572	.438	.969
ข้อ36	138.7992	318.572	.438	.969
ข้อ37	138.2992	301.973	.816	.967
ข้อ38	138.2325	299.204	.888	.967
ข้อ39	138.2325	304.722	.696	.968
ข้อ40	138.1658	301.741	.867	.967
	โดยรวม		.364 - .888	.968

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๕๙๘๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสฤษดิ์ สรพอาษา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๕๙๘๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางวิไลวรรณ ใจฟอง

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบตาของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชัญ จันทนุมา)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๕๙๘๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวยุภาภรณ์ ศรีสมบัติ

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๕๙๘๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวศรินยา สารพันธ์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชัญ จันทนุมา)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

ที่ คศ.ว.๐๓๙๒/๒๕๖๑

วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อพันธ์ พูลพุทธา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ “การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

ทางสาขาวิชาสังคมศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนราชสีไศล
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชสีไศล

ด้วยนายวิระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนราชสีไศล รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนไตรมิตร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตร

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตยืมจากท่าน
 เพื่อให้ให้นักศึกษาค้นคว้าได้ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนไตรมิตร รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุนิติบุคคล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาดังกล่าวได้ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม รายละเอียดตั้งเอกสาร
แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุล่วงวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๔

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนราชสีไศล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชสีไศล

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนราชสีไศล รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์บึงวิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์บึงวิทยาคม

ด้วยนายวิระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์บึงวิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตขอความช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกันทรอมวิททยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกันทรอมวิททยา

ด้วยนายวิระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความช่วยเหลือจากท่าน
 เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกันทรอมวิททยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกุดเสลาวิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดเสลาวิทยาคม

ด้วยนายวิระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกุดเสลาวิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนสายธารวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสายธารวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนสายธารวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนไพรรธรรมคุณวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไพรรธรรมคุณวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนไพรรธรรมคุณวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนศรีแก้วพิทย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีแก้วพิทย

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนศรีแก้วพิทย รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนปรีอใหญ่วิทยาลักษณ์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปรีอใหญ่วิทยาลักษณ์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนปรีอใหญ่วิทยาลักษณ์ รายละเอียดตั้ง
เอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนไตรมิตร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตร

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุนิติบุคคล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนไตรมิตร รายละเอียดดังเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี

ด้วยนายวิระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษახอบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี รายละเอียดดังเอกสาร
แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลจากโรงเรียนเมืองจันทร์วิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองจันทร์วิทยาคม

ด้วยนายวิระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตจากท่าน
 เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเมืองจันทร์วิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตขอความช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองทุ่มศรีสำราญวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองทุ่มศรีสำราญวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทักษะของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตจากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองทุ่มศรีสำราญวิทยา รายละเอียดดัง
เอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุนิติวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา รายละเอียดตั้งเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนฝักแพ้ววิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนฝักแพ้ววิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ นักศึกษาคณะดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนฝักแพ้ววิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกระดุมทองวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกระดุมทองวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกระดุมทองวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๕

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนแวงแก้ววิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแวงแก้ววิทยา

ด้วยนายวิระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนแวงแก้ววิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองถ่มวิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองถ่มวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองถ่มวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์ธาตุประชาสรรค์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์ธาตุประชาสรรค์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัจรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์ธาตุประชาสรรค์ รายละเอียดดัง
เอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโคกสะอาดวิทยาคม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสะอาดวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษานโยบายของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโคกสะอาดวิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนบวชวิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบวชวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนบวชวิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนดงรักวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนดงรักวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัจรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนดงรักวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์วงศ์วิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์วงศ์วิทยา

ด้วยนายวิระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์วงศ์วิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนนาแก้ววิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนาแก้ววิทยา

ด้วยนายวิระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนนาแก้ววิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 ขอแสดงความนับถือ
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๔

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองหว้าประชาสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองหว้าประชาสรรค์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนหนองหว้าประชาสรรค์ รายละเอียดดัง
เอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Ami

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์ศรีสุวรรณวิทยาคม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์ศรีสุวรรณวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัจรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโพธิ์ศรีสุวรรณวิทยาคม รายละเอียดดัง
เอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนด้านอุดมศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนด้านอุดมศึกษา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษาทักษะของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนด้านอุดมศึกษา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม รายละเอียดตั้งเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนห้วยคำวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยคำวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนห้วยคำวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนประชาพัฒนาศึกษา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาพัฒนาศึกษา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้นักศึกษาคงกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนประชาพัฒนาศึกษา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกุญชรศิริวิทย์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกุญชรศิริวิทย์

ด้วยนายวีระวัฒน์ สังรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนกุญชรศิริวิทย์ รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Ami Amil

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนศิลาลาดวิทยา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศิลาลาดวิทยา

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การศึกษาทบทวนของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อให้ นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนศิลาลาดวิทยา รายละเอียดดังเอกสารแนบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๒๗๖๒๒๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๗๐๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโนนปูนวิทยาคม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนปูนวิทยาคม

ด้วยนายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๑๐๓๕๐๑๑๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
 สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
 “การศึกษახอบทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ” โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยในโรงเรียน เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุวัตถุประสงค์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
 เพื่อให้ให้นักศึกษาคนดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนโนนปูนวิทยาคม รายละเอียดดังเอกสารแนบ
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

สาขาวิชาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ ๐๕๖-๐๒๗๖๒๒๙

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายวีระวัฒน์ สัมรวมใจ
วัน เดือน ปี เกิด	19 กุมภาพันธ์ 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 144 หมู่ที่ 12 ตำบลหลักเมือง อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเมืองแควนวิทยาคม ตำบลเมืองแควน อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	ครู
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ร.ป.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2554	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2562	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม